

„Az országos felügyelő továbbra is a közös gondolkodást szorgalmazza. A mindennapi kérdések mellett a jövőbe tekintésre, a külső okok keresése helyett felelősségvállalásra biztat mindenkit, hogy egyházunk ne csak őseink, hanem gyermekeink egyháza is legyen.”
Stratégiaalkotó stratégia ► 4. oldal

„A világetika alapkövetelménye ilyen egyszerűen hangzik: »Minden emberrel emberségesen kell bánni!«”
Weltethos nagyzenekarra és kórusra ► 6. oldal

„Az egyház megmutathatja, hogy nemcsak az eseteket és a kisdedeket vagy éppen a teológusokat, hanem az ország leghetesebb diákjait is magához engedi, és tud velük mit kezdeni.”
Evangelikus szakkollégiumok, hol vagytok? ► 9. oldal

Szent egység ► 2. oldal
Biblikus konferencia Nairoiban ► 5. oldal
Az elszalasztott misszió ► 7. oldal
„Kösz, KÖSZI!” ► 8. oldal
Szepesti találkozók Lőcsén ► 10. oldal
Melléklet: ÜTTÁRS – magyar evangéliumi lap

ORSZÁGOS EVANGÉLIZÁCIÓ A DEÁK TÉREN

A SZERZŐ FELVÉTELE

Boldogok az evangélikusok?

► Kik a boldogok? Erre a kérdésre keresték a választ október 8-án, szombaton a budapesti Deák téri templomban az ország minden tájáról összegyűlt evangélikusok. Az idei országos evangélizáció rekordot döntő látogatottsága jelzi: nagyon aktuális témát sikerült találniuk a szervezőknek.

A nyitó igehirdetést Zsarnai Krisztián nyíregyházi lelkész tartotta. A vele érkezett fiatalok nemcsak a zenei ráhangolásra gondoskodtak, hanem az ebédszünetben a templom lépcsőjén állva tettek biznyságot énekelve az arra járóknak.

A fiatal lelképásztor hangsúlyozta: nagy a különbség boldogság és boldogulás között. Jézus tanításában azért áll a boldogság az első helyen – mondta –, mert tudja, hogy minden ember elsősorban boldog szeretne lenni. Zsarnai Krisztián szerint két feltétele van a boldog életnek. Az első: elengedni mindent, amitől boldogságot várunk, és elfogadni azt, amit az Úr kínál. A második: sírni a bűneim fölött, össze-

A prédikációt dr. Molnár Róbertnek, Kübekháza polgármesterének biznyságtétele követte. A polgármester beszélt Istenhez való odata-lálásáról, illetve arról, hogyan formálódott az élete megtérése után. Az Istenről mint agyagművesről szóló bibliai példát felelevenítve kiemel-

te: engednünk kell Istennek, hogy kezébe vegyen, alakítson, kiégessen bennünket. „Idelent van a műhely, odafönt a kiállítóterem” – fogalmazott.

nek megfelelően választhatott programot a kínálatból.

Lehetett találkozni a délelőtti igehirdetővel, illetve a biznyságtételevél, az amerikai Tex Reardon pedig Billy Grahammal közös munkája során szerzett élményeiről tartott előadást.

A Reményik Suliszínház Gaudiopolis című, Szezhlo Gáborról szóló előadását hozta el Szombathelyről.

Az Evangélikus Vakmisszióról tartott ismertetőt Hack János és Bánki-Horváth György.

Boldogok közössége-e az egyház? címmel Szemerei János püspök vezetett beszélgetést.

A zene iránt érdeklődők Joób Emese tolmácsolásában kerestyén népdalokat, illetve Kónya Sándor vers-énekestől, Banka Gabriella színművészől és Domány Zoltán előadóművészől délvidéki imádságokat hallgathattak meg.

Az ebédszünetben a gyülekezet vendégszeretét élvezhette a találkozó mintegy másfél ezer résztvevője, majd Sasvári Sándor Prima-díjas színművész adott rövid ízelítőt repertoárjából (képiünkön).

A záró úrvacsorás istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A boldogság fogalmát úgy definiálta: az a lélek békéjének állapota, amelyet Isten teremt, a szeretet erejével. „Isten nem erőszakolja ránk az ő békéjét. Fölajánlja. Ő maga hoz áldozatot, hogy megértsük szeretetét. Az úrvacsorai jegyekben ennek a szeretetnek az ízeit érezhetjük” – mondta a püspök.

Boldogok az evangélikusok? Annak kellene lenniük, hiszen az örömhírt a nevükben is hordozzák. Talán az országos evangélizáció hozzájárult ahhoz, hogy valamit megérezzünk ebből a boldogságból, és tovább tudjuk adni. Mert, ahogyan egy budavári résztvevő fogalmazott, „a boldogságot nem lehet birtokolni. Ha nem adom tovább, elvesz számomra.”

■ ADÁMI MÁRIA

A lelkész mosolya

■ HULEJ ENIKÓ

A múlt század negyvenes éveiben sok borzalmat éltek át az emberek. Rengeteg gyermek vesztette el a családját, és élelem, biznyság, szeretet helyett félelmet, erőszakot, biznyságtalanságot kapott. Szezhlo Gábor, a „gyermekmentő” evangélikus lelkész áldott munkát végzett közöttük. Az „öröm városa”, Gaudiopolis csupán öt évig működhetett, de annak a több száz fiatalnak, aki ott talált menedéket, egész életére meghatározó volt...

Az országos evangélizáció egyik programjaként a szombathelyi Reményik Suliszínház előadásában láthattam a Gaudiopolis – Emlékműsor Szezhlo Gábor tiszteletére című előadást. Csodálatos volt. Szíven ütött az, amit a gyerekek átéltek, és az, hogy közben miként formálta őket a megtapasztalt szeretet.

Az a jelenet különösen is belém égett, amikor a fiatalok már kezdtek magukra találni, lelkesen szervezték

mozogtak, játszottak, az anyukák vidáman beszélgettek, és én egyszer csak a szőnyeg szélére szorultam. Ahogy néztem őket, a szívemet hála és öröm járta át. Sokat imádkoztunk értük tavaly a lelkész társammal, annyi ötletünk volt és annyi kudarcunk, hogy most még inkább tudom értékelni a jelenlétüket... Aztán eszembe jutottak az ifisek, akikkel alig két napja hasonló élményben volt részem. Aznap heten jöttek, és roppant lelkesek voltak – hozzászóltak az ígérez, benne voltak az éneklésben, és vidáman játszottak, beszélgettek. Egyszer félrehúzódtam, és csak úgy gyönyörködtem bennük. Jó volt nézni őket; látni, hogy itt vannak, hogy ilyenek, s hogy Isten ránk bízta őket. Istenem, mennyire szeretem őket!

Micsoda ajándék, hogy mi, lelkészek szerethetjük a ránk bízottakat, örülhetünk nekik, és munkálkodhatunk azon erőnkhez, tehetségünkhöz, lehetőségeinkhez mérten, hogy rátaláljanak a teljes életre az Úr közelében, a gyülekezet közösségében!

FOTÓ: DR. KÁROLY-ÁGOSTON MÁRTA

az ifjúsági államot, ötleteltek, vitatkoztak, sugározták az életet. S közben a lelkész a színpadon kívülről figyelte őket – és mosolygott. Benne volt ebben a mosolyban az, hogy örül nekik, szereti őket, és hála értük. A gyerekek ezt nem vették észre, de ahhoz, hogy egy élhetetlen világban mégis teljes életet élhettek, a háttérben mosolygó lelkésznek igen sok köze volt.

Ez a mosoly hirtelen a gyülekezetembe repítette gondolataimat, és eszembe juttatta azt a hat csöppséget, akik ott voltak a szerdai babamama körön. A picik gügyögtek,

Ma más világot élünk, de bizonyos szempontból ez is élhetetlen, és sok a sérült ember, a szétesett család, az útját nehezen találó fiatal. Ma is szükségünk van a szeretetre és a mentő szándékra, és bár nem vagyunk Szezhlo Gáborok, de lehetünk eszközök Isten kezében.

Annak a mosolynak ott a szombathelyi srác arcán számomra ilyen üzenete (is) volt.

A szerző evangélikus lelkész, a Kecskeméti Evangélikus Egyházközség másodlelkésze

törni Isten előtt. Jézus ma is kész boldogságot adni nekünk – készek vagyunk-e átvenni? – tette fel a kérdést.

A boldogság kérdéskörét ezek után több szempontból körüljárhatták a résztvevők, ki-ki érdeklődésé-

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Boldogok közössége-e az egyház? címmel Szemerei János püspök vezetett beszélgetést

Faültetés a reformáció emlékparkjában

► **Egyházunk reformációi emlékbizottságának október 4-ei ülése után a testület tagjai fát ültettek a fővárosban, a VII. kerületi Reformációi emlékparkban. A császárfá annak a hársnak a párja, amelyet idén áprilisban Wittenbergben plántáltak el. Az ünnepi istentiszteleten Aradi György fasori lelkész hirdette Isten ígését, dr. Fabiny Tamás püspök, bizottsági elnök pedig a fa tövéhez szórta a wittenbergi hárs mellől hozott földet.**

Mint ismeretes, a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készülve a Lutheránus Világszövetség kezdeményezésére a reformáció bölcsőjénél Luther-kert (*Der Luthergarten*) elnevezéssel folyamatosan bővülő, élő „emlékművet” hoztak létre. Ide, illetve a város különböző pontjaira a világ minden tájáról érkező delegációk ültetnek el egy-egy fát – 2009 és 2017 között összesen ötszázat. (A kert lelkészével készült interjúk az *Evangelikus Élet* 2011. április 24-ei lapszámának 5. oldalán olvasható: <http://www.evangelikuselet.hu/lapozgato/2011-17>.)

A német szervezők azt kérték a projektben részt vevő egyházak vagy egyházi szervezetek küldötteitől, hogy Wittenbergből hazatérve otthon is ültessenek el egy-egy fát; szeretnék ugyanis, ha ezáltal 2017-re egy világméretű ökumenikus hálózat jönne létre.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága Wit-

tenbergben ez év április 12-én ültette el – ünnepi istentisztelet keretében – a Luther-kert hatvanhatodik fáját, egy téli hársat. Hazai párját, egy császárfát az Október a reformáció hónapja címmű programsorozat nyitányaként október 4-én plántálták el a fasori evangélikus templom melletti parkban.

FOTÓ: BODA ZSUZSA

fát az Október a reformáció hónapja címmű programsorozat nyitányaként október 4-én plántálták el a fasori evangélikus templom melletti parkban.

Az ünnepi istentisztelet liturgiájában a bizottsági tagok vettek részt, míg énekkal a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium énekkara szolgált Nováky Andrea tanárno vezetésével.

A faültetés előtt a grémium tagjai megtartották szokásos ülésüket, amelyen véglegesítették a Reformáció 500 rendezvényeinek védnöki listáját, és pontosították a *Luther válogatott művei 5. – Bibliafordítás, vigasztalás, imádság* című kötet október 28-ai bemutatójának részleteit. (A kötet szerkesztőjével, dr. Csepregi Zoltán egyháztörténet-szakkönyvtárral készült interjúk az *Evangelikus Élet* augusztus 7-ei lapszámának 3. oldalán olvasható: <http://www.evangelikuselet.hu/lapozgato/2011-32>.)

Harmadik napirendi pontként pedig a jövő esztendő tematikájához – *Reformáció és a nők* – kapcsolódó plakáttervről döntöttek. ■ BODAZS

A jubileumi Luther-sorozat első kötetének bemutatója

Örömmel adjuk hírül, hogy a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója jegyében tizenkét kötetben kívánjuk megjelentetni Luther Márton válogatott műveinek magyar fordítását. Az első kötet bemutatójára Budapest, a Magyar Tudományos Akadémia székházának kistermében kerül sor október 28-án, pénteken 11 órától. Minden érdeklődőt szeretettel hívunk.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága

Jubileumot ünnepelt a lébényi gyülekezet

► **Újjászervezésének kétszázhuszonötödik évfordulójáról emlékezett meg múlt vasárnap a lébényi evangélikus gyülekezet. A hálaadó istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiai szolgálatban Kiss Miklós, a Győr-Mosoni Egyházmege esperese, Koháry Ferenc helyi lelkész, valamint Tubán József csornai lelkész vett részt. Eljöttek az ünnepségre Lébény németországi testvérgyülekezetének – a Nürnberg melletti Alfeldnek – a küldöttei is.**

Lébényben – mint sok dunántúli városban és községben – a lakosok nagy része már az 1500-as évek második felére önként áttért a lutheránus hitre. (A községben élő horvátok viszont megmaradtak katolikusnak.) Akkor templomot is kaptak az evangélikusok, mégpedig a Szent Margit-plébániatemplomot, amelyet aztán később – az ellenreformáció során – Zichy Pál földesúr, országbíró visszavett. Az ellenreformáció nehéz évtizedei egyébként is szétzilálták a gyülekezetet, ám a türelmi rendelet megszületését követően, 1786-ban Ötvennyel, Magyaroklival és Halászival összefogva újjászerveződött a lébényi evangélikusok közössége. Templomot is építettek, amelyet 1795-ben szenteltek fel.

Az 1800-as években két nagy tragédia is történt a faluban. 1831-ben kolerajárvány pusztított, amely az egy-

háztagnak egyhatodának, közel száz embernek a halálát okozta. Tíz évvel később pedig nagy tűzvész tombolt, amelyben leégett az egész falu – a katolikus és az evangélikus templommal együtt –, ám megyei összefogással sikerült újjáépíteni a lelki hajlékokat.

1895-ben, a templom építésének századik évfordulóján határoztak arról, hogy új, díszes tornyot építsenek. Ebből az alkalomból az épület belseje is megújult.

A gyülekezet életének kiemelkedő korszaka akkor jött el, amikor Németh Károlyt választották meg lelkészsüknek. Ezt a negyvenkét éven át

FOTÓ: ADAMI MÁRIA

tartó időszakot az építkezéseken túl a lelki ébredés és megújulás jellemezte. Németh Károlyt Szabó Kálmán követte a lelkészi szolgálatban, majd 1981. május 31-én Koháry Ferencet, Bezi–Enese lelkészét választotta meg páztorának a gyülekezet közgyűlése.

Az istentiszteletet követő közgyűlésen Koháry Ferenc ismertette a kétszázhuszonöt év jelentősebb eseményeit, majd – többek között – Mariann Hubbl, az alföldi testvérgyülekezet felügyelő asszonya köszöntötte az ünneplő egyházközsége.

■ KISS MIKLÓS

Megszépült a Borsod-Hevesi Egyházmegye legősibb temploma

► **Fél évszázaddal a hatvanas évek végi felújítási munkálatok után ismét nagy fába vágják fejszéküket az arnóti evangélikusok, amikor lelkészük, Buday Barnabás vezetésével elhatározták, hogy kívül-belül újjávarázsolják kétszázharminckét éves templomukat. Miután 2009-ben az Új Magyarország vidékfejlesztési program kulturális örökségvédelmi tengelyének pályázati kiírásán 48,1 millió forintot nyertek, további kilencmilliót pedig más forrásokból támogatásként kaptak, 2011 tavaszán megkezdődtek a munkálatok, és össze sikerült is befejezni őket. Október 9-én a megszállt hajlék felszentelésén az egyházkerületet dr. Fabiny Tamás püspök és Benczúr László felügyelő képviselte.**

A püspök igehirdetésében a 90. zsol-tár szavait elevenítette meg: „Uram, te voltál hajlékunk nemzedékről nemzedékre.” A templom az időtlenség jelképe, a mindenség lenyomata, ahol Jézus Krisztus által közöttünk van Isten. Egy éve a már amúgy is rossz ál-

burkolatot, illetve padlófűtést alakították ki, gombátlanították, újrajavolták, -festették a falakat, elvégezték a torony és a tető teljes körű javítását. A már életveszélyessé vált karzat fa tartóoszlopait mindenestül ki kellett cserélni, a boltíveket meg-

A SZERZŐ FELVÉTELE

lapotban lévő templom állapotát a medréből kilépő Kis-Sajó áradata súlyosbította. Az összefogás szép példája, ahogyan akkor – nemzet – megye- és felekezeti határokat nem ismerő módon – összefogott. Isten megengedte, hogy a veszedelmes idők után Arnóton megújulhasson egy közösség, és a templom ismét álljon. „De ne csak a kőfalak álljanak, hanem álljon szívetekben is a templom. A családban is, hogy ott is Isten legyen a központ, amikor elmentek innen haza” – hangzott a püspök intő szava.

Az ünnepi istentisztelet liturgiájában Sándor Frigyes esperes és Buday Barnabás helyi lelkész segédkezett. Magyar népdalok könnyűzenei, keresztyén feldolgozásával a helyiekből és a Pilisről érkezőkből összeállt ének- és zenekar szolgált Buday-Malik Adrienn gyülekezeti kántor vezényletével.

Miután Barcsák Pálné felügyelő megnyitotta az ünnepi közgyűlést, elsőként a gyülekezet és az építkezés története hangzott el.

A 18. század legelején betelepedett ősök 1779-ben építették templomukat, még a türelmi rendelet előtt, de annak megfelelően egyhajósra, torony nélkül, oldalain egy-egy ajtóval. (Az akkori artikuláris helyhez majd félszáz szórványtelepülés tartozott, ma pedig a kétezzer-hatszáz lelkes település komoly hagyományokkal bíró evangélikus közössége kétszáz főből áll.)

A folyamatosan végzett kisebb javítási munkák ellenére a számos viszontagságos időt megélt ház egyre rosszabbodó állapota elengedhetlenné tette a teljes körű renoválást. Idén részlegesen kicserélték, felújították a nyílászárókat, korszerűsítették a világítást, kicserélték a padló-

kellett erősíteni. (A szúrágta oszlopdarabok kiállítás keretében megtekinthetők.) A templom előtti kerítés lebontásával – mondhatjuk – megszűnt minden elválasztó fal a település és a gyülekezet között – a tér ismét mindenkié.

A köszöntők elhangzása előtt a jelen lévő egyházi vezetők és politikusok – Rétvári Bence államtitkár, Csöbör Katalin országgyűlési képviselő, Újveges István polgármester és Molnár Imre önkormányzati képviselő – megkoszorúzták Túróczy Pál hajdani lelkész és fia, Túróczy Zoltán hajdani lelkész és püspök emléktábláját.

Az államtitkár köszöntőjében elmondta: „Az az ország, ahol sok templomban van festék- és hígítóilatl, nagyon jó úton jár. Az arnóti közösség ehhez most hozzájárul, és bizonyosság teszi Isten kegyelmének.” Keresztyénség nélkül nincs európaiság, a magyar állam alapja is ezen az értéken nyugszik. A magát keresztyénnek valló embernek – beleértve a politikust is – felelőssége van családban, hivatásban és közösségben egyaránt. Meg kell őriznie és kőbe kell vésnie azokat az értékeket, amelyeket az arnóti hajlék is már kétszázharminckét éve hirdet.

A polgármester – aki maga is gyakorló evangélikus, és gyerekkorától második otthonának tekinti a templomot – megköszönte gyülekezetének, hogy komolyan vette a jézusi parancsot: kért és kapott erőt és támogatást, keresett és talált megfelelő szakembereket, kopogtatott, és lehetőségek nyíltak meg előtte. Köszöntőjében féltve intette a jelenlévőket: „Ha az egyházak élni akarnak, ki kell nyitniuk kapuikat!” Zörgessünk mi is minél többször ezeken a kapukon!

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Stratégiaalkotó stratégia

▶ Az evangélikus stratégiaalkotás folytatásáról tartottak munkamegbeszélést október 4-én, kedden délelőtt az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) teológusotthonának kápolnájában. „A helyes stratégiában mindig benne van a távolba tekintésé, bátorúsága. A jó cél felfedezése, elfogadása sokak közös ügye. Kidolgozását motivált, inspirált és lelki alapokon nyugvó munkavégzés jellemzi. A stabilitás érzése az alkotó munka állandó kísérője” – helyezte a tanácskozás résztvevőinek szívére rövid áhítattal egybekötött köszöntőjében dr. Szabó Lajos, az EHE rektora.

Egyházunk zsinata 2007 tavaszán adott megbízást Pröhle Gergelynek és dr. Fabiny Tamásnak az evangélikus stratégia előkészítésére. Az országos felügyelő és a püspök vezetésével megalakult tizenhét tagú munkacsoport 2008 júliusában hozta nyilvánosságra az *Élő kövek egyháza* – Az evangélikus megújulás stratégiája elnevezésű vitaanyagot. (A dokumentum a <http://strategia.lutheran.hu> oldalon érhető el; ugyaninnen letölthető a Credo című folyóirat 2009 elején megjelent különszáma is, benne egy csokornyai hozzászólással és reflexióval.)

Hosszas előkészületek és széles körű egyeztetések után 2010 derekán – Fábri István szociológus és dr. Fábri György kommunikációkutató, egyetemi docens szakmai irányítása mellett – szociológiai felméréssel és annak kiértékelésével folytatódott a munka. A tavalyi esztendő végére a zsinat 2007 szeptemberében felállított, dr. Solyom Jenő vezette négytagú statisztikai munkacsoportja is elkészült az elmúlt évtizedek népmozgalmi, gyülekezeti szolgálati és gazdasági adatainak összegyűjtésével és elemzésével.

Az elmúlt időszakra és az eddig elévített feladatokra visszatérve a munkamegbeszélés felvezetéseként Pröhle Gergely úgy fogalmazott, „gyenge, ámde igyekvő lépéssel” haladnak a cél felé, és ez a kettősség megfelelő lelkiállatot biztosít a stratégiaalkotáshoz, melynek lezárását a ciklus végére tervezik.

Az országos felügyelő továbbra is a közös gondolkodást szorgalmazza. A mindennapi kérdések mellett a jövőbe tekintésre, a külső okok keresése helyett felelősségvállalásra biztat mindenkit, hogy egyházunk ne csak őseink, hanem gyermekeink egyháza is legyen.

Ezután a megbeszélés közel harminc résztvevőjének – a különböző munkacsoportok és a zsinat jelen lévő tagjainak – Bogdányi Gábor, az internet-munkacsoport vezetője emelt ki néhányat a már említett statisztikai helyzetelemzés főbb, a többség által más fórumokon már megismert adatai közül. Elhangzott: ha az egy évtizeddel ezelőtti népszámlálási adatokat összehasonlítják az egyházközönségi tagok és a választói névjegyzékben szereplők számával (a 2000 és 2009 közötti időszakban), akkor az arány nagyjából 3 : 2 : 1. A keresztelek száma az utóbbi egy évtizedben stagnál; évente körülbelül háromezren részesülnek a keresztség szentségében (körülbelül annyian, mint 1981-ben).

A konfirmációk számát tekintve – a keresztelekéhez hasonlóan – a rendszerváltás idején növekedés figyelhető meg, de a kétezres évek ele-

jére ez a szám is visszaesett a nyolcvanas évek elején jellemzőre, 2009-ben pedig már csak nagyjából ezer-nyolcszáz konfirmáltat regisztráltak.

Az esketések száma is folyamatosan csökken: míg egy évtizeddel ezelőtt még körülbelül ezerkétszáz házasságra kérték evangélikus szertartás szerint Isten áldását, addig 2009-ben már csak kilencszázra. A temetések száma három évtized alatt hat-ezerről négyezerre esett vissza. (A statisztikai munkacsoport jelentése a <http://www.evangelikus.hu/teologia/statisztikaijelentes2010> címen érhető el.)

A reprezentatív, ezeröttszáz fős mintán végzett egyházzociológiai felmérés leglényesebb eredményei közül Fábri György villantott fel néhány olyat, amely kiindulópontként szolgálhat a stratégia megfogalmazásakor. Kiemelte például, hogy a megkérdezettek háromnegyede hívő evangélikus család gyermekeként „született bele” az evangélikus egyházba. Ugyanígy több mint hetven százalék körül van azoknak az aránya, akik hitéleti, magánéleti kérdésekkel még soha nem fordultak lelkészhez, illetve azoknak az aránya, akik semmilyen önkéntes gyülekezeti munkát nem végeznek.

A kommunikációkutató – az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektorhelyettese – elmondta: a felmérés tükrében az önkéntesség fontosságának hangsúlyozása, a fiatalok elérése és a lelkészekkel való személyes kapcsolat erősítése terén lát reális esélyt a változásra. (Az egyházzociológiai felmérés eredményeiről Fábri György a Credo 2010/3–4. számában írt bővebben.)

A munkamegbeszélés folytatásaként Pap Kinga Marjatta külügyi referens a testvéregyházak stratégiai munkájára tekintett ki, Fabiny Tamás pedig a Lutheránus Világszövetség stratégiaalkotási folyamatába engedett bepillantást. A legtöbb hozzászólást a finnek példája váltotta ki, akik a fizetett gyülekezeti munkatársak helyett a laikus önkéntesek bevonását szorgalmazzák, és arra töreksenek, hogy minden egyháztagot évente ötször minőségi módon szólítsanak meg.

Természetesen a munkamegbeszélés bármely pontján volt lehetőség hozzászólásra. Pröhle Péter például arra biztatta az illetékeseket: a stratégiában igenis tüzzenek ki nagy, akár az emberi értelmet is meghaladó célokat, és „ordítson” róluk, hogy teológiai megalapozottságúak. (Rajta kívül más hozzászólók is az eszkatologikus távlat és a spiritualitás hangsúlyozását javasolták.)

Az együttléttel zárásaként Fábri György a hozzászólásokra reagálva ismét kiemelte: véleménye szerint azokat a pontokat kell megkeresni, ahol reális esély van a negatív folyamatok megállítására – a változások pedig kihatnak majd azokra a területekre is, amelyeknek alakulását magunktól nem tudnánk befolyásolni.

A további munka ütemezésével kapcsolatban elmondta: terveik szerint műhelymunka keretében – három-öt ember közreműködésével – december végéig feldolgozzák az eddig rendelkezésre álló anyagokat, és elkészítenek egy húsz-harminc oldalas dokumentumot. Ezt várhatóan január végén tudják majd kiegészíteni a most zajló népszámlálás adataival. Ekkor széles körben vitára bocsátanák az anyagot, majd a reflexiók figyelembevételével márciusban állna össze a döntéshozatalra kész előterjesztés.

■ VITÁLIS JUDIT

Nyolcvan évet „körülölelő” hajlék

▶ Plakát hirdeti a kőbányai templom ajtaján egész októberben: a gyülekezetben születésnapot ünnepelnek – maga a templom az ünnepelt. Benkóczy Péterrel, az egyházközönség lelkipásztorával október 4-én, a hajlék felszentelésének nyolcvanadik évfordulóján beszélgettünk...

– Két nappal ezelőtt, vasárnap családiás, de ünnepi istentisztelet keretében adtak hálát a kőbányai lelki hajlékért, ma egész nap nyitott templomajtóval, este pedig taizés áhítattal várják a betérorókat.

– Két évvel ezelőtt, amikor gyülekezetünk fennállásának századik évfordulójáról emlékeztünk meg, vendégeket is hívtunk. Most úgy határozottunk, hogy magunkban, nem protokollárisan, hanem családiás

körben ünnepelünk. A vasárnapi úrvacsorai istentisztelet liturgiájának különleges elemei is voltak. Például az ifjúság tagjaival közösen öltöztetjük fel az oltárt, illetve egy liturgikus kórtáncra is hívtuk az erre nyitottakat. Az istentisztelet után – Zászkaliczky Zsuzsanna jóvoltából – egy tortát is felvághattunk. A rajta lévő gyertyát többen fújtuk el – többek között Temesvári Jánosné, Rózsika néni. Ő egész kislányként volt itt 1931. október 4-én, amikor Raffay Sándor püspök felszentelte a templomot. Igaz, akkor a gyerekeknek a templomter alatti gyülekezeti teremben tartottak vasárnapi iskolát – ő is azon vett részt.

– Idén keddi napra esik a felszentelés évfordulója. Ez alkalomból bárki betérhet a Kápolna utcai lelki hajlékba, este pedig áhítat keretében teheti le a nap terheit. Miért épp taizés áhítatot tartanak?

– Azért nem istentiszteletet hirdettünk mára, mert ezzel is szeretnénk kifejezni az alkalom és a gyülekezet nyitottságát és sokszínűségét. Közösségünkben ennek a fajta elcsendesedésnek – gyertyafény mellett felol-

vasott imádságok, bibliai igeversek, rövid igemagyarázat és négyszólamú énekek – egyébként is régi hagyománya van. Az pedig külön öröm a számunkra, hogy a mai napon már eddig is nyolc-tíz olyan ember lépte át a templom küszöbét, akik talán a minket körülvevő tízezeres házakban laknak, naponta itt járnak el, de még sosem látták belülről a templomot.

– Bemutatná röviden az épületet?

– A 19. század végén a pesti magyar evangélikusoknak egyetlen templomuk és gyülekezetük volt, mégpedig a Deák téren. Az 1898. évi közgyűlésen hozták azt a határozatot, hogy a főváros különböző részein a vallástanárok rendszeresen tartanak istentiszteleteket – ha máshol nem, akkor tornatermekben –, a híveket pedig keressék fel, és tartsák őket számon. Kőbányán is ekkor indultak meg – Majba Vilmos lelkész és vállástanár szolgálatával – a rendszeres

szentelhetette Raffay püspök úr. A második világháborúban, majd 1956-ban is súlyosan megsérült az épület. A tornyot 1990-ben – Hegyi Péter terve alapján – az eredetitől eltérő módon állították helyre.

– Kívülről talán nem is tűnik fel annyira, hogy a templombelső alaprajza valójában kör.

– Emiatt a karzat szinte körülöleli a belépőt.

– Nemcsak az épület, de az orgona is „ünnepelt” idén. Miért is?

– Pontosan félszáz éves. Sulyok Imre orgonaművész tervrajza alapján – Peskó Zoltán és Trajtlér Gábor orgonaművészek közreműködésével – 1959-ben kezdték el az építést. Stach Mihály pécsi orgonaépítő műhelyében 1960 és 1961 között készült el. A szükséges pénzt a gyülekezet háromszáz tagja adta össze.

– A jubileumi hónapban ezt is megünnepel valamilyen módon?

– Több eseményünk is kapcsolódik ehhez az évfordulóhoz. 2002-ben felújítottuk és bővítettük a hangszeret, és ehhez annak idején jelentős anyagi segítséget kaptunk a németországi schwanewedei gyülekezettől. Ének- és zenekaruk egy koncertút utolsó állomásaként október 23-án tizenhét órakor ad ünnepi koncertet templomunkban, bár már a délelőtti istentiszteleten is szolgálnak.

– Ha jól tudom, az utána következő hét is bővelkedik majd zenei csemegékben...

– Ahogyan a templomajton található plakáton is hirdetjük, október 22. és 29. között evangélikus kántorok adnak ingyenes koncertet minden este öt és hét óra között a nyitott templom jegyében. Ezeket az alkalmakat hittudományi egyetemünk egyházzenei tanszékének adjunktusa, Wulfné dr. Kinczler Zsuzsanna – aki eredetileg maga is kőbányai – segít meg szervezni.

– Az Evangélikus Élet istentiszteleti rend rovatában az október 9-ei vasárnap igehirdetójeként Kaiku Mäenpää neve olvasható. Jól sejtem, hogy ő a finn testvérgyülekezetük lelkésze?

– Hála Istennek, Európa különböző nemzeteinek gyülekezeteihez kötnék bennünket szoros szálak. A finnországi Lohja evangélikusaival 1988-tól van testvérgyülekezeti kapcsolatunk. Az Úristen szervezése, hogy küldöttsgük éppen ebben a jubileumi hónapban tud hozzánk ellátogatni.

Remélem, ez a születésnap és a hozzá kötődő – az említettek túl egyéb – programjaink is olyan lehetőségeket kínálnak az érdeklődőknek, amelyek révén sokan átélhetik a kőbányai templom és benne a gyülekezet átölelő szeretetét.

■ BODA ZSUZSA

Tanulmányi délelőtti keretében látogatták meg az országos iroda munkatársai október 7-én az Evangélikus Országos Múzeumot. Az idén kétszáz éve felszentelt Deák téri evangélikus templomnak és környezetének a történetét felidézõ kiállítást – amelynek nyitva tartását év végéig meghosszabbították – dr. Kertész Botond történész, a múzeum tudományos munkatársa mutatta be (képünkön) az egyházi munkatársaknak.

Az *Első kövek – élő kövek* című tárlat megtekintése után a program a múzeum tőzsomszedságában álló Deák téri templomban folytatódott. Miután megismerkedtek a templom történetével, a látogatóknak Mekis Péter orgonaművész, a gyülekezet másodkántora adott egy kis ízelítőt az evangélikus egyházzeneiből.

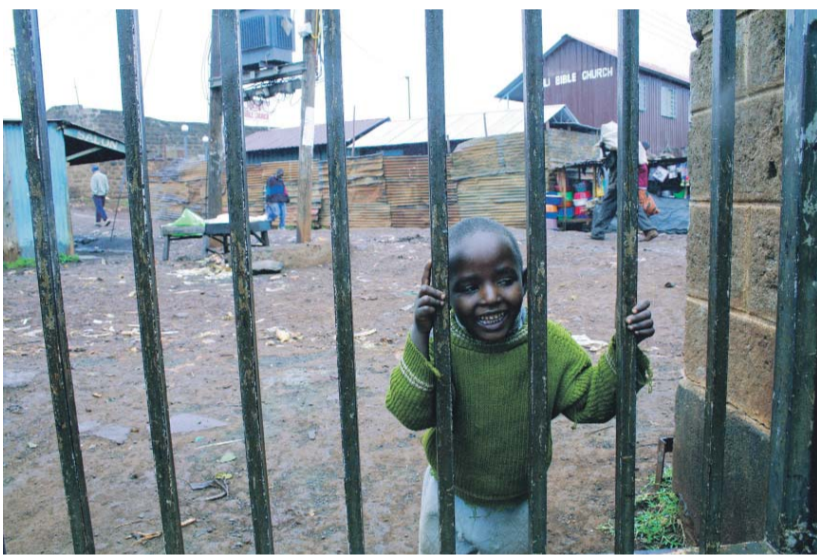
■ BODA ZSUZSA felvétele

Tárlatról templomba

► Világszerte megkezdődött a visszazárlás 2017-re, a reformáció fél évezredes jubileumi évére. A Lutheránus Világszövetség (LVSZ) is számos programmal készül az évfordulóra. Üzenetértéke van annak a ténynek, hogy a több mint hetvenmillió evangélikust összefogó közösségnek az ötszázadik évforduló jegyében tartott első alkalma egy biblikus konferencia volt. Ezen keresztül is kifejezésre jut ugyanis az a tény, hogy a reformáció mindenekelőtt Isten igéjének újrafelfedezésével kezdődött. **Luther Márton a Szentírás doktora volt, és lelki-szellemi átalakulását a Biblia radikális üzenetének megértése határozta meg. Maga a 95 tétel is egy újszövetségi ígérel, Jézus megtérésre hívó szavával kezdődik.**

Korunk egyházi megújulása is csak a Biblia üzenetének komolyanvételével következhet be. A szekularizáció, vagyis az elvilágiasodás korában minden korábbinál egyértelműbben kell keresni az ige világosságát. A glo-

balizáció jegyében mindenkit egyaránt érintő társadalmi változások, valamint a hosszan elhúzódó válság közepette is a biblikus tájékozódás nyújthat csak igazi reményt.

A bibliakutatásban mára általánossá vált a kontextualitás szempontjainak komolyanvétele. Vagyis az a felismerés, hogy az ige nem légüres térben hangzik el, hanem a hatását felerősíti az adott közeg. Tekintettel arra, hogy a meghatározó teológiai iskolák többsége Európához és Észak-Amerikához kötődik, új felismeréseket adhat a déli félteke megismerése. Ezen belül az afrikai kontextus azért lehet eszméletető, mert az ottani társadalmi küzdelmek, továbbá a nyomor, a szárazság és az éhezés elleni harc hozzájárulhat a bibliai igék új, személyesen megszólító értelmezéséhez.

E szempontok nyomán esett az LVSZ Tanulmányi és Ökumenikus Osztálya vezetőinek – és a főszervező **Kenneth Mtata** zimbabwei teológusnak – a választása a kenyai Nairobi-ra a biblikus konferencia helyszínéül. A harmincöt meghívott többsége teológiai professzor és egyházvezető volt.

Vizsgálódásunk középpontjában **János evangéliuma** állt. Természetesen hangzottak el alapos és mély teológiai előadások német, dán és amerikai professzoroktól is, ám a tanácskozás savát-borsát a kontextuális olvasatot kínáló referátumok jelentették.

El lehet képzelni, hogy milyen sok új szempontot vitt bele Jézus és a samáriai asszony (Jn 4) beszélgetésének értelmezésébe az az indiai

Textus és kontextus

Biblikus konferencia Nairobiban

professzor asszony, aki az ottani kasztrendszerben érthetetlennek minősített *dalitok* között végez szolgálatot.

Ugyanígy megrendítő volt a madagaszkári előadó értelmezése a betesdai beteg gyógyításának történetével kapcsolatban, az Afrikában különösen is nagy nyomorúságot jelentő AIDS összefüggésében. A „*nincs emberem...*” (Jn 5,7) mondat döbbenetesen aktuálissá vált ezzel a háttérrel.

Ugyanilyen kontextuális volt az etióp résztvevő megjegyzése: az ő egyházukban, akár csak az ösgyülekezet idején, nagyon sok az írástudatlan. Ugyanó azután a filozófus **Gadamer** nyomdokában járva keresi az aktuális emberhez vezető nyelvi utat. Indonéz kollégája őt ezzel a megjegyzéssel támogatta: „Nemcsak tanítjuk híveinket, hanem együtt is élünk velük.”

vők angol műfordításban énekelték **Scholz László** lelkész-költő *Jézus a szőlőtő* című énekét (EÉ 395), majd magyar borral vettek úrvacsorát.

lyen a többségükben az alsó társadalmi réteghez tartozó nairobiak alkotják a gyülekezetet.

Az igazán megrendítő élmény

A konferencia alkalmából lehetőségem volt találkozni magyar evangélikus testvérünkkel, **Bálintné Kis Beával**, aki évek óta férje mellett dolgozik Afrikában. **Bálint Zoltán** a szómáliai szárazság elleni ENSZ-programokat koordinálja, és hivatása azokban a napokban elszóltotta őt Nairobiból, de felesége elbeszéléséből képet kaphattam áldozatkész tevékenységéről. (Néhány héttel ezelőtt egyházunk diakóniai szolgálatának mellékletét vehették kézbe az *Evangélikus Élet* olvasói, benne az Afrika szarvát sújtó szárazsággal és egyéb szociális problémákkal foglalkozó írásokkal, képekkel, valamint az anyagi támogatás kérésével. Némileg megismerve közelről is az ottani helyzetet, változatlanul kérem a gyülekezetek áldozatkészességét.)

A nairobi életben tökéletesen kigazodó **Bea** vasárnap elvitt az egyik helyi evangélikus gyülekezet templomába, ahol részt vehettem az angol nyelvű istentiszteleten. Jó volt látni a sok gyermeket és fiatalot. Az istentisztelet után bepillantást nyerhettem az ottani konfirmációs oktatásba, a lelkész és munkatársai elbeszéléséből pedig megismerhettem a gyülekezet mindennapjait. Néhány órával később ugyanebben a templomban suahéli nyelven tartottak evangélikus istentiszteletet, ame-

azonban másnap ért, amikor az afrikai gyülekezet önkénteseként is dolgozó **Bea** elvitt Nairobiban egyik szegegyenyedébe. Útközben szinte mindenhol a mérhetetlen nyomor jeleit láttuk, mégis barátságosan köszöntöttek minket az ott élők. Egy egyszerű kis templom mellett kicsi, de annál jelentősebb szociális intézményt működtet az ottani evangélikus egyház. Egyszerű emeletes ágyakon pihenhetnek meg azok, akik egyébként az utcán aludnának.

Ottlétünk közben éppen egy na-

gyon rossz állapotban levő – talán a kábítószerként használt ragasztótól tönkretett – fiút hoz be két társa, és fektet le gyengéden a padlóra. A víz-

mérnök **Bálint Zoltán** zuhanyzóépítést is tervezett, ahol a hajléktalanok tisztálkodni és ruhát mosni tudnak. Egy kis tanteremben tábla áll, rajta angol nyelvlecke és hittanórai vázlat.

A *Szívtől szívig* program keretében naponta mintegy ötven árva és nehéz sorsú gyermeknek adnak meleg ételt. Az önkéntesek által derűsen elkészített rizses húst és a **Bea** által hozott banánt – közös imádság után – szinte néma csendben fogyasztják el a fiatalok.

Nem szeretném őket zavarni, de lelkésziük nyilvánosan bemutat nekik, és kifejezetten kér, hogy beszélgessek velük. Egy szép arcú kislány elmondja, hogyan halt meg az édesanyja, s hogy most apjuk hatukat tartja el egyedül. Többen iskolai egyenruhájukban vannak: egész nap nem veszik le, nem lévén más öltözékük.

A mintegy négyéves kislány türellemmel eteti járnai még alig tudó kishűgát. Megtudom, hogy sokaknak ez az egyetlen étkezése azon a napon...

A nairobi nyomornegyedben tett látogatás után új megvilágításba került a biblikus konferencia alapjául szolgáló **János evangéliuma**. 2011 Afrikájában nem lehet az ottani környezettől függetleníteni Jézusnak az ötezer ember megvendéglését követő szavait: „*Én vagyok az élet kenye-re: aki énhozzám jön, nem éhez meg és aki énbenem hisz, nem szomjazik meg soha.*” (Jn 6,35)

Textus és kontextus összefügg. Ezek után még érzékenyebb lettem az egyes előadók társadalmi környezetére. Ismerve például az oroszországi evangélikusok üldöztetés utáni helyzetét, a korábbiaknál többet je-

lentett számomra az egyik moszkvai teológus **Tamás** apostolt idéző kérdése: „*Uram (...), honnan tudnánk akkor az utat?*” (Jn 14,5)

A konferencia végén – az LVSZ 2017-es előkészületei jegyében – összeállítottunk egy bibliaértelmezéssel kapcsolatos irányadó dokumentumot is. Reméljük, hogy az irat hamarosan magyarul is megjelenik. Ezen a helyen nem is fognék bele az ismertetésébe, inkább a munka folyamán bennem megfogalmazódó hármas egységet idézem fel: tanterem – szószerék – konyhaasztal.

Meggyőződésem ugyanis, hogy az akadémikus kutatást nem szabad öncélúan művelni, hanem annak az ige hirdetés gazdagítására és a hívek épülésére kell irányulnia. Szószerékre is csak úgy szabad felmenni, hogy szavaink mögött ott a bibliakutatás aranyfedezete, továbbá tekintettel vagyunk híveink hétköznapi helyzetére is. A folyamat végén, annak céljaként pedig ott vannak a híveink, akik – vízióm szerint – körbeülnek otthonuk konyhaasztalát, és testi táplálékuk mellett naponta élnek az igéből is. Kontextuálisan beteljesedhet ezzel Jézus küldetése: „*...én azért jöttem, hogy életük legyen, sőt bőségben éljenek.*” (Jn 10,10)

■ FABINY TAMÁS

A SZERZŐ FELVÉTELEI

INTERKULTURÁLIS VILÁGSZENZÁCIÓ

Hans Küng Weltethosa nagyzenekarra és kórusra

A fülön át közvetített „emberiségetika” ősbemutatója október 13-án Berlinben

► Lapzártánk után, október 13-án mutatják be a berlini szimfonikusok a tübingeni teológus, a nemzetközileg a *Weltethos* című művéről ismert egyházkritikus fő művéből készült zenekari és kóruskompozíciót. A megzenésített etika librettóját maga Hans Küng írta, a kórus- és zenekari kompozíció Jonathan Harvey brit zeneszerző műve. A berlini szimfonikusokat Sir Simon Rattle vezényli.

A világetika megalkotójának nagy álma valósul meg ezzel a zenei feldolgozással, hiszen az egyetemes etikához mi más illene jobban, mint a zene egyetemes nyelve? De mi is a *Weltethos*, az „egyetemes etika”, amelyet modernkedve szeretnek „globális” etikának is nevezni, hiszen a világvallások etikai legkisebb közös többszörösét fogalmazza meg.

Normák összessége

A „világetika” azoknak az alapvető erkölcsi elveknek, normáknak az összessége vagy rövidített summája, amelyek minden kultúrában és nagy világvallásban közös értéknek tekinthetők.

A svájci származású katolikus teológus és egyházkritikus 1990-ben dolgozta ki a világvallások etikáját, mondhatjuk így is: az etikai világmínimumot *Projekt Weltethos* című munkájában. 2002-ben népszerűbb formában erről írt *Mire jó a Weltethos? – Vallás és etika a globalizáció korában* című könyvében, majd egy év múlva megjelent a *Weltethos* fogadtatásáról írt dokumentációs gyűjtemény.

A projektben a szerző alapmeggyőződését bontja ki. Nevezetesen azt, hogy a földön nem lehet tartós együttélés népek, nemzetek, emberek között globális, mindenütt érvényes ethosz, erkölcs nélkül; nem lehet béke a nemzetek között, ha nincs béke a (világ)vallások között; nem lehet addig béke a világvallások között, amíg nincs közöttük igazi párbeszéd; nem lehet addig igazi párbeszéd a kultúrák és világvallások között, amíg nem ismerjük alapjaikat; nem működik a világethosz addig, amíg a vallásos és nem vallásos emberekben tudatváltozás, gondolkodásbeli változás nem következik be.

Mivel egy világban élünk, ennek az egy világnak szüksége van egységes erkölcsi alapra. Nem egységes vallásra, nem egységes ideológiára, de mindenkit összekötő és mindenki által elfogadható normákra, értékekre, eszményekre és célokra.

Az arany szabály

A vallásokban közös vonásokat az úgynevezett arany-

szabály foglalja magába. Minden vallás és kultúra ismeri a kölcsönösségnek ezt az alapelvét.

Ez a hinduizmus szerint így jelenik meg: „Ne viselkedj úgy másokkal, ami neked is kellemetlen lenne. Ez a morál lényege.” (*Mahabharata* XIII., 114.8)

A buddhizmus így fogalmaz: „Az az állapot, ami nem kellemes és örömdetes nekem, a másik embernek sem az. S ami nekem nem kellemes és örömdetes, hogy várhatom azt el a másik embertől?” (*Samyutta, Buddha beszédeiből*, V., 353.35–354.2)

A zsidóság szerint: „Ne tedd azt másokkal, amit nem akarsz, hogy mások tegednek veled.” (*Rabbi Hillel, Sabbat* 3a)

„Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük...”, „...amint szeretnétek, hogy az emberek ve-

tes nyilatkozzanak – melyet 1948-ban fogadott el az ENSZ – közösen fogalmazzák meg az etikai alapját.

Százhuszonöt vallás és vallási hagyomány képviselőjének hatezer-ötszázán voltak jelen Chicagóban, s megállapodtak a következő, világszerte érvényes elvekben: 1. az erőszakmentesség kultúrájáért tevékenykednek, és az élet tiszteletét tekintik elsődlegesnek; 2. a szolidaritás kultúrájáért tevékenykednek és az igazságos gazdasági rendért; 3.

Hans Küng

a tolerancia kultúráját építik, és az igazságos élet megvalósításán fáradoznak; 4. az egyenjogúságon alapuló kultúrát támogatják, a férfiak és a nők partneri viszonya mellett állnak ki.

A világetika alapkövetelménye ilyen egyszerűen hangzik: „Minden emberrel emberiségesen kell bánni!” Az *Ótestamentumban* ezt az elvet a *Tízparancsolat* fejezi ki, az *Újszövetségben* pedig Jézus *Hegyi beszéde*.

És hogyan szólal meg mindez a zene nyelvén?

Jonathan Harvey kompozíciója hat tételben egy-egy erkölcsi alapvetet fogalmaz meg a zene nyelvén. Küng ugyan nemzetközi sajtóértekezletén nem árult el további részleteket a műről, de annyit sejtetett: felcsendülnek majd benne a buddhizmus, a hinduizmus, a kínai vallás, a zsidóság, az iszlám és a keresztyénség zenei sajátosságai a berlini szimfonikusok avatott tolmácsolásában, a berlini rádió felnőtt- és a Händel Gimnázium gyermekkórusának közreműködésével.

A *Weltethos* Küng zenei látomása kívánta alakítani. Ebben egy baráti házaspár, *Inge* és *Walter Jens* is segítségére voltak, akik szenvedélyes zenebarátok. A most nyolcvanhárom éves Küng nekiveselkedett hát, hogy maga írja meg a zenemű librettóját – szöveggönyvé – , ami nem kis vállalkozás. De érthető, mert így arra tudta helyezni a hangsúlyt, amit a *Weltethos* valóban fontos üzenetének tart. Így elérte, hogy az évtizedek óta kitarótán munkált vallási-interkulturális párbeszédet segítő szellemi alko-

tása a zene egyetemesen érthető nyelvén szólalhat meg, s ez óriási dolog.

Az egyetemes világetikának már eddig is jelentős befolyása volt a politikára, a sportra, a gazdaságra, s most végre a zene eszköztárával bizonyára minden vallás hívójére is hatással lesz.

Egyetemes emberiség-etika a zene egyetemes nyelvén

Már eddig is voltak kísérletek arra, hogy a világetikát a művészetek nyelvén is kifejezzék. Például *Karl-Josef Kuschel*, aki Küngnek professzortársa volt a tübingeni egyetem kultúrteológiai és vallásközi párbeszéd tanszékén, irodalmi feldolgozását adta a világethosznak a *Zsidók-keresztyének-muszlimok* című könyvében (2007).

Küng arra gondolt, hogy az „emberiségetikának” – ahogyan ő maga szereti nevezni rendszerét –, azaz a minden emberrel közös alapgondolatoknak és elveknek énekes és hangszeres közvetítését valósítja meg. Nem akart vallási oratóriumot, szakrális művet, inkább egy hatalmas énekfolyamot, zenei zuhatagot hat tételben, a hat már említett vallás zenei hagyományából merítve.

Két német komponistát kért fel elsőként, de ők meghátráltak a feladat elől. Ekkor Sir Simon Rattle ajánlotta figyelmébe a szerinte „legspirituálisabb brit zeneszerzőt”, Jonathan Harveyt.

Fiataloknak és az utca emberének közvetített erkölcs

A brit komponista jól ismeri a távol-keleti zenei világot, az indiai muzsikát ugyanúgy, mint a kínait vagy az arabot. Küng és ő négy évvel ezelőtt találkoztak Zürichben, és Harvey azonnal igent mondott.

Küng kívánsága az volt, hogy ez a mű ne legyen „az ezredik szimfónia”, egy a sok közül. A brit zeneszerző három évig dolgozott rajta, és „opus summumot”, azaz összegző művet hozott létre, másfél óras hatalmas alkotást. Küng kifejezett kérése volt, hogy olyan mű szülessen, amely a fiatalok érdeklődését is felkelti. A „ritmusmágus” karmester, Sir Simon Rattle erre az egyik garancia.

Küng állítólag eddig még nem hallgatta meg a művet, maga is szenzációként szeretné átélni, de azt várja, hogy fülbemész, magával ragadó lesz a muzsika, amely nemcsak kifinomult intellektüeket és tudósokat fog meg, hanem az

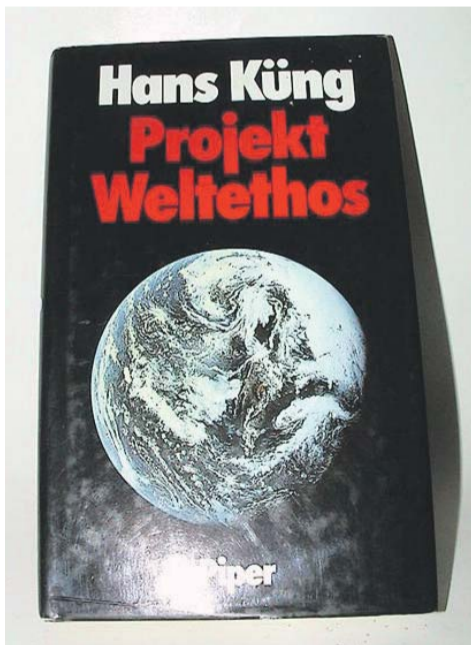
utca emberét is – ahogyan a világetika alapelvei is mindennapi használatra fogalmazódtak meg. Azaz nemcsak a fejnek, hanem a szívnek szóló zenét vár felcsendülni Küng is a berlini ősbemutatón.

Érdeklődéssel várjuk sokakkal, Hans Künggel együtt, hogyan fognak a zene nyelvén megszólalni olyan fogalmak, mint *emberség, igazságosság, hitelesség*, s a végén a három központi fogalom, a *szabadság, a béke és a szeretet*. Mindezeket pedig összefűti maga az etika, azaz az emberek embersége.

Alig túlértékelhető vállalkozás ez korunkban, amikor mindegyik fogalmat – közösségi és egyéni életszinten egyaránt – a hatalomban és a vallások világában gyakran eltaposják. Ezeknek az elveknek az egész emberiség adósa – egyetemesen, ha úgy tetszik, „globálisan”.

Talán ez a zenei vállalkozás segít majd újra értékelni és a magunk szintjén megvalósítani ezeket az erkölcsi elveket, értékeket. Mert ez a kérdések kérdése. A berlini ősbemutató után már tudni fogjuk a választ. Jó, hogy minde erre a reformáció havában kerül sor, éppen Berlinben. Talán nem véletlenül...

■ DR. BÉKEFY LAJOS

letek bánjanak, ti is úgy bánjatok velük” (Mt 7,12; Lk 6,31), illetve: „...szeresd felebarátodat, mint magadat” (Mt 19,19) – mondja a keresztyénség.

Az iszlám megfogalmazásában ez így hangzik: „Mindaddig nem vagy hívó, amíg nem kívánod a testvérednek azt, amit ő magának is kíván.” (*An-Navavi, Kitab Al-Arba'in*, 13)

Nyilatkozat a világetika elfogadásáról

1993. augusztus 28. és szeptember 4. között az egyesült államokbeli Chicagóban találkoztak a különböző vallások képviselői, akik elhatározták, hogy *Az emberi jogok egyete-*

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Az Evangelikus Élet mostantól már digitálisan is olvasható, előfizethető!

Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságosstand kínálatából, amely az asztali és a táblagépek után már okostelefonon is olvasható!

www.digitalstand.hu
Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

Az elszalasztott misszió

Már bomladozott a pártfegyelem, de még a rendszerváltás előtt voltunk. A kedves, szorgalmas, sokak által tisztelt kollégánk – idős, ortodox kommunista raktáros – szokásos „reggeli szemináriumát” tartotta a csöppnyi konténerirodában, ahová eligazításra és az elmaradhatatlan reggeli kávéra gyűltek össze a munkába érkezők a hűvös hajnali derengésben. János bácsi ilyenkor nagy hangon beszélt, lelkesülten, meggyőződéssel hirdette a fiatal korában a marxista-leninista egyetemen tanultakat.

Aznap épp Isten nem létezésének bizonyítása lehetett a feltett szándéka, és sajátosan, a maga egyszerű észjárásával adta elő a komolyabb materialista filozófusokat is megizzasztó kérdést.

– Persze, hogy nincs Isten – mondta hangosan, szemmel láthatóan örömet lelve benne, hogy magára vonja a hallgatóság figyelmét.

– Nézzétek meg, itt van ez a pohár az asztalon. Ha lenne Isten, és ha én most azt mondanám neki, hogy Isten, essen le ez a pohár az asztalról, ez a pohár leesne.

A helyiségben néma csend

lett, még a kávé kevergetése is abba maradt. Már soha nem fog kiderülni, hogy a kísérlet érdekelt-e ennyire mindenkit, vagy az öregnek volt ekkora tekintélye, de tény: még a főnökei sem szólaltak meg.

A szónok – remek dramaturgiai érzékkel – egy kis szünetet tartott,

majd diadalmasan körbenézett, és így szólt:

– Na, látjátok, a pohár nem esett le, tehát nincs Isten!

A jelenlévő kubikosok, brigádvezetők, sofőrök, raktárosok között halk morajlás futott végig. A tény az tény volt, a pohár valóban nem esett le az asztalról.

Valaki megjegyezte, hogy lám-lám, iskolát nem sokat végezett, de mégsem buta ember ez a János. Ezzel többen egyetértettek, és helyeslőleg bólogattak.

Ezzel véget ért a magasröptű reggeli okítás, megtörtént a munkák szétozása, világossá vált mindenki előtt a napi feladata, no meg a kávé is elfogyott, így lassan kiürült az iroda, mindenki elindult elvégezni a rábízottakat.

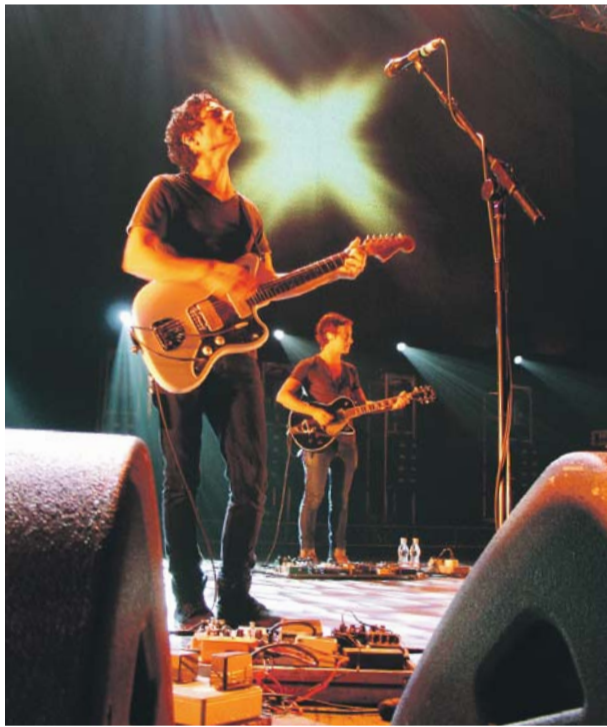
Pedig micsoda lehetőség volt! Egy szempillantás alatt meg lehetett volna értetni minden jelenlétével, hogy a Teremtő elsősorban rajtunk, embereken keresztül hat, végzi tevékenységét. Azóta is sajnálom, hogy nem tettem meg.

Ma már egészen biztosan odamennék, és – valószínűleg sokak megrökönyödésére – lelőkném az asztalról azt a poharat.

■ GYARMATI GÁBOR

Jézus-banda a sportarénában

A fiatalok által már nagyon várt *Ez az a nap!* című keresztény könnyűzenei rendezvény idén október 2-án zajlott a Papp László Budapesti Sportarénában. Egyházunk képviseletében Szeverényi János országos missziói lelkész kért áldást az alkalomra a felekezetek közös imádságában (első képképen).

Evangéliumi üzenettel és Jézusról szóló énekeivel lépett színpadra a koncert főelőadója, az amerikai *Jesus Culture Band*, amely először járt Közép-Európában (balra).

■ KÁROLY GYÖRGY TAMÁS felvételei

Bibliatársulati ülés

► Ülést tartott szeptember 27-én a Magyar Bibliatársulat Alapítvány (MBTA) elnöksége és kuratóriuma. A szervezet elnöke, *D. Szevik Imre* nyugalmazott evangélikus püspök az új egyházi törvénnyel kapcsolatban sajnálatát és együttérzését fejezte ki azon tagesházak képviselőinek, amelyeknek az új jogszabály nagy meglepetést és csalódást okozott. Az elnök kijelentette, hogy a bibliatársulatnál a tagesházak továbbra is egyenrangú félként, keresztényen testvéreként, megkülönböztetés nélkül együtt munkálkodnak a rájuk bízott feladat elvégzésén.

Az ülésen bemutatkoztak a bibliatársulat önkéntesei; az önkéntesség európai évében a társulatban végzett munkához való csatlakozásuk különös hangsúlyt kapott.

Munkaterületük a bibliatársulat kiadványainak népszerűsítése lesz: terjesztik az MBTA hírlevelét, illetve gyűlekezetekben számolnak be a magyarországi és a nemzetközi bibliamunka híreiről. Reménység szerint az önkéntesek válaszolhatnak olyan megkeresésekre is, amelyeknek a

bibliatársulat – kevés munkatársával – eddig nem tudott eleget tenni.

Az ülésen szó esett a bibliarevizós munkáról, a nyáron és szeptemberben szervezett konferenciáról (*Újraírt Biblia és Jakab király Bibliája*), a nyári gyülekezeti táborokban végzett ingyenes bibliaszításokról, illetve az újabb kiadványok előkészítéséről. A grémium ezenkívül meghatározta az új, 2011. decemberi adománygyűjtő akció célját: a református egyetemes konvent felhívására

► Forrás: MBTA

HETI ÚTRAVALÓ

„Az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk.” (1Jn 5,4)

Szentháromság ünnepe után a 17. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi a Krisztusba vetett élő hitünk győzelméről s egységet teremtő erejéről tanúskodnak: csak Krisztusban egy az egyház!

„Hiszem az egy, szent, egyetemes és apostoli egyházat” (*Niceai hitvallás*) – ezt vallja minden christianus! „Egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és az emberek között: az ember Krisztus Jézus, aki önmagát adta váltságul mindenkiért.” (1Tim 2,5–6; LK) „Ímé, mily jó és mily nagy gyönyörűség / Az atyafiak közt az egyenesség...” (GyLK 765) Ám szívleljük meg dr. Luthernek a heti igénkhez fűzött szavait: „Azért ha a világot le nem győzöd, hanem engeded, hogy a világ győzzön le téged, hiába dicsekszel a hittel és Krisztussal, mert tulajdon cselekedeteid tesznek tanúságot ellened, hogy nem vagy Isten gyermeke!” A kánaáni asszony bátor és kitartó hitét maga Jézus minősítette nagyinak, mert Urának ismerte el őt, és szaván fogta: „Úgy van, Uram! De hiszen a kutyák is esznek a morsákból, amelyek uruk asztaláról hullanak.” Meggyőzte őt: „Asszony, nagy a te hited, legyen úgy, amint kívánod!” (Mt 15,27.28) „Aki hisz öbennem, nem szégyenül meg. (...) Aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözülni.” De ezt az evangéliumot hirdetni kell, mert a hit „hallásból van, a hallás pedig a Krisztus beszéde által.” (Róm 10,11.13.17) Jézus útközben meggyógyította a ruháját hátulról megérintő vérfolyásos asszonyt: „Leányom, a hited megtartott téged: menj el békességgel...” (Mk 5,34) Hogy teljessé váljon győzelmes hitünk, próba alá kerülhet, s „boldog ember az, aki a kísértés idején kitart, mert miután kiállta a próbát, elnyeri az élet koronáját, amelyet az Úr megígért az őt szeretőnek.” (Jak 1,12) Az Úr nem „távgyógyító” praktikával, hanem isteni erejével gyógyította meg a kapernaumi százados szolgáját, aki elismerte az ő hatalmát: „...hanem csak szólj...” Jézus is elcsodálkozott: „Mondom nektek, Izraelben sem találtam ekkora hitet.” (Lk 7,7.9) De bennünk találna-e mustármagnyit? „Hit nélkül pedig senki sem lehet kedves Isten előtt...” (Zsid 11,6) Az apostolok által sok jel és csoda történt; Urukrol tanúskodtak, s hitükért vállalták a megvertetést is: „...örömmel távoztak a nagytanács színe elől, mert méltónak bizonyultak arra, hogy gyalázatot szenvedjenek az ő nevéért; (...) és hirdették a Krisztus Jézust...” (ApCsel 5,41.42) Jézus a keresztben halála által legyőzte a sátán, a bűn és a halál hatalmát, beteljesítve az Írást „ezt mondta: »Elvégeztetett!« És fejét lehajtva, kilehelte lelkét.” (Jn 19,30) Átadta Atyjának. Péter utánozni akarta a tengeren járó Mesterét, aki hívta: „Jöjj!” Ő „elindult a vízen, és Jézus felé ment”, ám amikor nem öreá figyelt, süllyedni kezdett. Jézus belépett a hajóba, elült a szél, s övéi megvallották: „Valóban Isten Fia vagy!” (Mt 14,29.33) János később ezt írta: „Ki az, aki legyőzi a világot, ha nem az, aki hiszi, hogy Jézus az Isten Fia?” (1Jn 5,5) „Ó, a hit – nagy bizonyosság! / Látja azt, mi rejte van. / Isten ígér. Így felel rá: / »Úgy van, indulok, Uram!«” (EÉ 329,5) „Jöjj!”

■ GARAI ANDRÁS

HIRDETÉS

Az Evangélikus Kántorképző Intézet téli kántorképző tanfolyama október 29-én, szombaton kezdődik, az ünnepélyes nyitóáthítat délelőtt 10-kor lesz. A tanfolyam húsz szombati tanítási alkalomból áll. Jelentkezni a kántorképző címén (2151 Fót, Berda József u. 3.) vagy e-mailben (kantorkepzo@citromail.hu) lehet. Bővebb információ az intézet honlapján (<http://kantorkepzo.lutheran.hu>) található. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

HIRDETÉS

A felügyelők országos találkozójának programja

Révfülp, november 4–6. • Téma: Válságban

A találkozó péntek este vacsorával kezdődik, és vasárnap ebéddel zárul.

Péntek • 18.00: Vacsora • 18.30: Köszöntő – *Próhla Gergely* országos felügyelő • 18.40: Nyitóáthítat: *Az engedelmesség okozta válság (Jón 2,1–5)* – *Fabiny Tamás* püspök • 19.10: Előadás: *Mentális, személyes és családi válság többféle nézetből* – *Réthelyi János* orvos és *Johann Gyula* lelkész

Szombat • 8.30: Reggeli • 9.00: Áthítat: *A kifulladás (eredménytelenség) válsága (1Kir 19,2–4)* – *Szemerei János* püspök • 9.30: Előadás: *Globalizáció és válság* – *Cséfalvay Zoltán* államtitkár • 10.30: Előadás: *Környezeti válság* – *Gadó György Pál* környezetvédelmi szakember • 12.30: Ebéd • 14.00: Előadás: *A „keresztényen társadalom” vége és ami utána következik* – *Kamarás István* szociológus • 15.00: Előadás: *Minden válság alapja. A válság biblikus megközelítése* – *Ittész János* nyugalmazott püspök • 16.00: Fórum • 18.00: Vacsora • 18.30: Vesperás (Zsolt 130) – *iff. Hafenschér Károly*

Vasárnap • 8.30: Reggeli • 9.30: Záró istentisztelet: *Válság a gyászban (Jn 11,32)* – *Gáncs Péter* püspök • 12.00: Ebéd

Jelentkezni a revfulop@lutheran.hu e-mail címen lehet október 31-ig. Kedvezményes részvételi díj: 5000 Ft, amelyet a Magyarországi Evangélikus Egyház számlájára kérünk utalni október 31-ig: OTP 11707024-20347257. A megjegyzés rovatban tüntessék fel: *Felügyelői konferencia*. (Számílat csak a befizető nevére lehet utólag kérni.) A befizetést igazoló szelvényt vagy bizonylatot a regisztráláskor kérjük bemutatni.

A kiírt programot igyekszünk tartani, de mindig közbeszólhat olyan esemény, amely miatt változtatni kényszerülnünk.

PALACKPOSTA

Válaszd az életet!

Ha az üdvözülés attól függne, hogy az ember milyen származással vagy „papírokkal” bír, akkor nekem nagyon előnyös helyzetem lenne. Anyai ágon a felmenőim a dédszülőlkölg lelkesek voltak, megkeresztelték csecsemőkoromban, mindig is hittem Istenben, hittem a bibliai történetek valóságában, és egészen kis kortól – hároméves koromtól biztosan – ott ültem a különböző, felnőtteknek vagy gyerekeknek szóló alkalmakon.

Körülbelül öt éves lehettem, amikor Lucfalván a gyülekezetünkben ifjúsági találkozó volt. Annak ellenére összejötték a fiatalok – és nagy bátorságot tanúsítottak a lelkesek –, hogy ezt akkoriban a politikai vezetés szigorúan tiltotta. Nagyon szerettem a „nagyok” körül sürgölődni, és figyeltem, hogy mit csinálnak. Egy csoportos beszélgetés során, amikor elmentem a csoport mellett, hallottam egy mondatot, amely máig is a fülemben cseng: „Ha üdvözülni akarsz, akkor meg kell térned.” Amint továbbhaladtam, ezen gondolkodtam: „Én üdvözülni szeretnék, de mi az a megtérés? Ha ez a feltétel, hát kimondom, hogy megtértem.” Mivel nem történt semmi, egy vállrándítással továbbálltam.

Tíz éves voltam, amikor egy hirtelen fellépő betegség támadott meg, amely nagy fájdalommal járt. Ekkor Istenhez kiáltottam, hogy vegye el a fájdalmamat. Amit kértem, azt megadta, mert a fájdalom abban a pillanatban elmúlt, és később sem lépett fel újra a hosszán, hónapokig tartó betegség ideje alatt. Az orvosok tanácsalanok voltak, én pedig beteg voltam, és féltem, mi lesz, ha meghalok.

Kértem egy Bibliát az édesapámtól – ma is ezt a Bibliát olvasom –, és rendszeresen elkezdtem olvasni az *Útmutató* szerint. Minden ige hozzám szólt, megnyugtatót, és egészen bensőséges kapcsolat alakult ki Istennel. Addig hittem benne, mert a szüleim beszéltek róla, és

én mindent elfogadtam, amit mondtak, most viszont Isten maga közelített hozzám, és kegyelmes szeretetbe vont. Személyesen találkoztam az egy igaz élő Istennel.

Egy novemberi nap túlaradó öröm feszített belülről. Úgy éreztem, mintha a föld fölött lebegnék. És éreztem azt is, hogy meg fogok gyógyulni, noha az orvosok nem tudtak mit kezdeni a betegséggemmel. Olyan erős volt a bennem lévő öröm, hogy nem tudtam magamban tartani. Ki kellett mondanom, hogy „Megtértem!”, annak ellenére, hogy egy hang azt kiabálta a fülemben: „Te nem mondhatsz ilyet, mert azt sem tudod, mi a megtérés!” Akkor édesapámmal imádkoztunk, letertem búneimet Isten kezébe, és kimondtam, hogy máától én Jézus Krisztus követője akarok lenni.

Azóta átmentem hullámvölgyeken és magaslatozon is, és sok csoda történt az életemben. A nehézségek között Isten ígéje olyan drága kincsnek bizonyult a számomra, amelynek életmegtartó ereje van, amely szó szerinti értelemben is, azaz a fizikai életemet is jelentette és jelenti. Meg van írva: „...az életet és a halált adtam előtökbe, az áldást és az átkot: válassz az életet.” (5Móz 30,19; Károli-fordítás) Én az életet választottam. Válaszd te is az életet!

■ SZÉLL ÉVA ANNA

Névjegy: Széll Éva Anna
Hittanár, ének-zene tanár, egyházzenei vagyok, jelenleg hatodéves teológushallgató Vanyarcon. A hatodéves kapcsolatban háromszor is ezt az igét kaptam: „A rád bízott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó Szentlélek által.” (2Tim 1,14)

...az életet és a halált adtam előtökbe, az áldást és az átkot: válassz az életet.” (5Móz 30,19; Károli-fordítás) Én az életet választottam. Válaszd te is az életet!

OSZTOZÓ

Kulturális kolbászos az Alföldön

Sok-sok éve a szegedi egyetemi élet velejárója az őszi kulturális fesztivál. Ilyenkor még pezsgőbb lesz a napfény városának kulturális élete. Léptenyomon koncertek, kiállítások, irodalmi estek és filmvetítések plakátjaira bukkanhatsz.

Október 18-án este 7-től például a ferencesek alsóvárosi templomában *Csanádi László* DLA orgonaművész ad koncertet. A szegedi muzikus korábban Vicenzában élt, majd a Montecchio Maggiore-i dóm orgonistája volt. A szegedi koncerten ezúttal *Bach* és *Liszt* orgonadarabjaiból válogat.

Október 24-én este a Honvéd téri református templomban *Kiss Gergely* és barátai megzenésített istenes verseket játszanak. Olyan klasszikusok Istent kereső költeményei hangzanak fel, mint *József*

Attila, *Babits Mihály* és *Ady Endre*. Liszt Ferenc születése kétszázadik évfordulójának apropóján pedig a szegedi fogadalmi templomban a Szegedi Szimfonikus Zenekar a *Krisztus-oratóriumot* adja elő október 22-én este fél 8-tól.

És hogy a könnyedebb műfajból is ajánljunk neked, megemlítiük a 30Y és a *Heaven Street Seven* október 21-ei koncertjét, amelyre az egyetemisták egyik törzshelyén, a JATE Klubban kerül sor.

Október végén érdemes el látogatni a Dél-Alföld másik megyeszékhelyére, Békéscsábára is. A kolbász fővárosaként ismert településen ugyanis négy napon keresztül a piros és csipős finomság a főszerep. Száraz, vastag, sült vagy lángolt? Kedveld akármelyiket, biztosan találsz neked ízlős. Október 28-a és 31-e között a

csabai kolbászfesztiválra ráadásul ellátogat a *Csik zenekar*, a *Magna Cum Laude*, a *Balkan Fanatik* és *Boban Markovic* is.

Amíg zenélnek, részt vehetsz a kolbásztöltő versenyen, vagy magad is megkóstolhatod a környék finomságait. Bővebb infó és jobbnál jobb kolbászreceptek a www.kolbaszfesztival.eu internetes oldalon. Arra a kérdésre pedig, hogy mit keres a kolbász egy evangélikus hetilap ifjúsági rovatában, álljon itt válaszul *Dedinszky Gyula* neve. A békéscsabaiak legendás lelkesége ugyanis egykor nemcsak ette, hanem néprajzi könyveiben népszerűsítette is a csabai csemegét.

Nincs más dolgunk ezután, mint kellemes idő- és kolbásztöltést, valamint jó étvágyat kívánni!

■ JENŐ

Szélrózsá – Megvan a győztes pályázat!

Ezúton köszönjük minden pályázónak a Szélrózsá 9. országos evangélikus ifjúsági találkozó reklámarculati pályázatán való részvételét. A Szélrózsá Tízek döntése alapján a Kreatív Flotta Stúdió tervezete nyert. (A plakátot a Szélrózsá Facebook-oldalán vagy a <http://www.evangelikus.hu/ifjusak/szelrozsza-megvan-a-gyoztes-plakat-es-logo> link alatt tekinthetitek meg.)

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

AZ ÖNKÉNTESSEG EURÓPAI ÉVE 2011

„Köszi, KÖSZI!”

► **Fiatalok a fiatalokért – több szervezet tevékenységét is ez jellemzi. A Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetségnek (Mevisz), illetve a Keresztény Ifjúsági Egyesületnek (KIE) több évtizedes múltja van (az elmúlt hónapokban mindkettőről olvashattok már az ifjúsági oldalon), míg a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért és Gyermekéért Egyesület (röviden: KÖSZI) ennél lényegesen fiatalabb, hivatalosan 2010. július 29-én alakult meg, noha szervezői közössége egy évtizedes múltra tekint vissza. Az evangélikus elkötelezettségű, de a más felekezetekből érkezők előtt is nyitott KÖSZI célja olyan programok szervezése, amelyekben a gyermekek és a fiatalok megtapasztalhatják a Krisztus közösségében jelen lévő valódi öröm élményét.**

Évente négy evangélikus tábort szerveznek, különböző korosztályoknak: a *Téli berek* hitépítő táborba az 5–10. osztályosokat, az *Életfonal* életvezetési táborba – tavasszal – a 7–12. osztályosokat, a nyári *Napvető* gyerektáborba a 3–8. osztályosokat várják, az őszi KÖSZI-tábortalálkozóra pedig mindhárom korcsoport meghívást kap.

Emellett az egyesület megalakulása óta eltelt bő egy évben több mint húsz, más jellegű program létrejöttében is közreműködtek: szerveztek családi, ifjúsági csendesnapokat több gyülekezetben és iskolában, tartottak gyermek-foglalkozásokat más evangélikus szervezetek – például a már említett Mevisz – rendezvényein, jótékonyági ruhazsúrát a pilisi gyermekotthonban, élő könyvtár programot a Szélrózsá-utótalálkozón, kiscsoportos beszélgetést a Csillagpont református ifjúsági találkozózn...

– Bármilyen programot szervezünk is, a lényeg mindig ugyanaz: szeretnénk Isten felé közeledni, őt hívni az életünkbe, átélteni, megtanulni, milyen keresztény fiatalnak lenni, és mindezt élményszerűen, játékosan, interaktívan, kreatívan megmutatni másoknak, úgy, hogy örömet szerezzen nekik – mondja *Kelényi Zsolt* (32), az egyesület elnöke, a Napvető táborok vezetője. A közgazdász végzettségű fiatalember „kenyérkérés” munkája során is vezetőszervezéssel (ezen belül ültetfejlesztéssel és projektmenedzsmenttel) foglalkozik, a KÖSZI-n kívül pedig egy másik civil szervezetnek, nevezetesen a budapesti közösségi közlekedés jobbításáért fáradozó Városi és Elővárosi Közlekedési Egyesületnek is tagja.

– Egyik legfontosabb eszközünk a közösségteremtés – de ez nem jelenti azt, hogy a gyülekezetek helyébe kívánunk lépni, sőt! – hangsúlyozza Zsolt, akinek evangélikus identitása a Deák téri gyülekezetben alapozódott meg. – Azt reméljük, hogy egy-egy KÖSZI-rendezvény után a gyerekek, fiatalok nemhogy kevésbé, hanem még erősebben fognak kötődni a saját gyülekezetükhöz, hiszen hét-ről hétre ott találják, találhatják meg a táborokban megismert, megszeretett programokat: éneklés, áhítatok, beszélgetések, játékok.

Étől függetlenül természetesen igyekeznek tartani a kapcsolatot a látóköribe került fiatalokkal (és idősebbekkel): hetente küldenek nekik hírlevelet a közeljövő evangélikus/keresztény programjairól – és várják soraikba azokat a tizennégy év feletti érdeklődőket, akik szívesen bekapcsolódnának a KÖSZI önkéntes munkájába.

– Az önkéntesek létszáma folyamatosan nő, jelenleg hatvanegyen vannak. A csapat nagy része főiskolás és egyetemista, de középiskolások és már dolgozó emberek is tartoznak közéjük.

– Igazán színes csapat alakult ki, hiszen a lelkeseken és teológushallgatókon kívül vannak közöttünk más, világi tudományokban jártas emberek is. Éppen ez a különlegessége az egyesületnek: különbözőek vagyunk, sokfelől jöttünk, de közös bennünk, hogy szeretnénk másoknak is megmutatni, milyen örömet jelent Krisztus közösségében élni – emeli ki *Horváth Márta* (24) Győrben élő joghallgató, a KÖSZI egyik elnökhelyettese, aki korábban

reszem: tartom a kapcsolatot a szülőkkel, az egyesületet bármilyen ügyben megkeresőkkel, de az informatikai rendszer építésére is igyekszem időt fordítani, mert ha kész lesz a rendszer, az sok energiát tud felszabadítani – teszi hozzá az ugyancsak Deák téri gyülekezeti kötődéssel bíró műegyetemi hallgató.

Mivel programjaikkal elsősorban a nyolc–tizennyolc év közöttieket célozzák meg, a lelki tartalom kidolgozása mellett kiemelten is fontosnak tartják az alkalmak szakmai, pedagógiai előkészítését. A táborvezetőknek például *Benkóczy Péter* (36), a kőbányai gyülekezet lelkes vezetője tartott már tréningeket.

– A csoportalkalmak játékaikat, feladatait a biblió- és pszichodráma eszköztárából merítem. Nagyszerű, meghitt alkalmakat tudhatunk már magunk mögött, olyanokat, ahol a személyes felkészülés, az önismeret, a spirituális gazdagodás, a vezetői kompetenciák fejlesztése is teret kapott – idézi fel benyomásait az egyesület ellenőrző bizottságának tagja, aki egyúttal a Magyarországi Evangélikus Egyház Gyermek- és Ifjúsági Bizottságával, illetve illetékes osztályával való kapcsolattartásért is felelős.

– Azt látom: nem pusztán úgy tekintenek egymásra a csapat tagjai, mint társra az úton vagy jó barátokra, inkább mint testvérekre egy családban.

– A programjainkat, megoldásainkat ettől függetlenül értékelték persze kritikák – és ezekből igyekszünk is tanulni –, de számomra az a legfontosabb, hogy a szervezőcsapatunk tagjai valóban szívvel-lélekkel, minden érdek nélkül, a gyerekekért és fiatalokért bármit vállalva dolgoznak – teszi hozzá *Pellionisz Petra* (27), a KÖSZI egyik elnökhelyettese, a Téli berek tábor vezetője. Az iskolapszichológusként dolgozó lány eredetileg római katolikus, de az utóbbi években a Deák téri evangélikus gyülekezetet látogatja.

– Minden egyes együttlételem, tábor felejthetetlen élményeket nyújt, és egyben lelki feltöltődést ad – erősíti meg *Frenyó István* (20), akinek az eddigi legemlékezetesebb KÖSZI-s élménye is hozzájuk kapcsolódik: júliusban néhány társával a Felvidéken segédkezett a lovaszpatonai és a szárdi evangélikus gyülekezet közös szlovák–magyar gyermektáborának lebonyolításában.

– A KÖSZI külső kapcsolattartójaként igyekszem minél több mindenből kivenni a

– Azt látom: nem pusztán úgy tekintenek egymásra a csapat tagjai, mint társra az úton vagy jó barátokra, inkább mint testvérekre egy családban.

– A programjainkat, megoldásainkat ettől függetlenül értékelték persze kritikák – és ezekből igyekszünk is tanulni –, de számomra az a legfontosabb, hogy a szervezőcsapatunk tagjai valóban szívvel-lélekkel, minden érdek nélkül, a gyerekekért és fiatalokért bármit vállalva dolgoznak – teszi hozzá *Pellionisz Petra* (27), a KÖSZI egyik elnökhelyettese, a Téli berek tábor vezetője. Az iskolapszichológusként dolgozó lány eredetileg római katolikus, de az utóbbi években a Deák téri evangélikus gyülekezetet látogatja.

– Minden egyes együttlételem, tábor felejthetetlen élményeket nyújt, és egyben lelki feltöltődést ad – erősíti meg *Frenyó István* (20), akinek az eddigi legemlékezetesebb KÖSZI-s élménye is hozzájuk kapcsolódik: júliusban néhány társával a Felvidéken segédkezett a lovaszpatonai és a szárdi evangélikus gyülekezet közös szlovák–magyar gyermektáborának lebonyolításában.

– A KÖSZI külső kapcsolattartójaként igyekszem minél több mindenből kivenni a

A KÖSZI múlt hét végi táborralálkozója

FOTO: MALIK MÁTYÁS

■ V. J.

Evangélikus szakkollégiumok, hol vagytok?

A tanévkezdés mindig különösen izgalmas szakasza az évnék. Nehéz lenne pontosan megmondani, hol kezdődik, és hol ér véget. Az ősznek egy olyan rövid, átmeneti szakasza, amikor egyszerre meghatározóak a nyári élmények és a következő tanévre vonatkozó várakozások. Egyszerre tisztulnak a közelmúlt és a közeli jövő eseményei. Különösen jó ilyenkor összeülni baráti beszélgetésekre, hiszen van miről beszélni, különösen akkor, ha nyáron elmaradtak a rendszeres találkozóik.

Túl a kurzusfelvételeken és az első előadásokon, a vasárnapi istentisztelet után mi is körbeültük a négy-szögletű asztalt egy Tisza-parti egyetemi kollégiumban. Írhatnánk, hogy az egyetemi ifi tartott kihelyezett munkaebédet, de ez a társaság még az evangélikus ifinél is több, mert itt már barátságáról van szó...

A közös főzés közben mindenki elmesélte, hogy milyen az új kollégium, ki hová költözött, kinél és mit fog tanulni. Milyen változásokra lehet számítani, kinek milyen szerződésekkel kell majd aláírnia. Böven akad miről beszélni. A felsőoktatás problémái (finanszírozás, orvosképzés, tanárképzés stb.) széles körben ismertek, naponta hallani róluk még a kereskedelmi tévék híradóiban is, pedig ott csak a katasztrófáknak van hírértékük...

Furcsa ellentmondás, hogy bár szervezeti szinten beszélnek a felsőoktatásról, magukkal a hallgatókkal nem sokat foglalkoznak, annak ellenére, hogy már több, reformnak nevezett „kísérlet” szenvedő alanyai voltak/lesznek. Ma már többen használják joggal az „elfeledett generáció” kifejezést erre a korosztályra.

Ebben a cikkben csak egyetlen hiányszóra, sok-sok evangélikus hallgató kívánságára hívnám fel a figyelmet: olyan kérdésre, amely a mi generációnkat még az ügynökkérdésnél is jobban izgatja. Ez pedig az evangélikus egyetemi szakkollégiumok égető hiánya, miközben a felsőoktatás a mai és jövőbeli állapotában valósággal szomjazza ezeket a szellemi műhelyeket.

Egyházunk intézményeit vizsgálva úgy tűnik, hogy az óvodától kezdve minél feljebb jutunk az oktatás hierarchiájában, annál jobban fogy el a lendület és a fantázia az egyház tevékenységét illetően. A statisztikák alapján (*Oktatás-statisztikai évkönyv 2009/2010*) 40 ezer fővel van több hallgató a felsőoktatásban, mint óvodás, miközben 18 evangélikus óvodára csak két egyetemi szakkollégium jut, az is a fővárosba koncentráva.

Ez a trend kicsiben még a Széltörzsával kapcsolatban is megfigyelhető, hiszen ott is alkalomról alkalomra csökken a hallgatókhoz igazított viták, beszélgetések száma. Egyszerűen nem esik szó az egyetemistákról, főiskolásokról. Pedig a középiskola után is van élet, még ha ott már fiatal felnőttekről van is szó.

Nem egyszerű társaság, az biztos. Nem lehet kötelezni őket semmire, nem hozza be őket a szülő, sőt csak akkor mennek bárhová, ha értelmét látják. A komolyzene helyett nagyrészt valami egészen mást hallgatnak. Inkább előre tekintenek, nem hátra. Ha rajtuk múlna, gitárral és fuvolával zenélnének vasárnap, az istentiszteleteken azokat az ifjúsági dalokat szeretnék énekelni, amelyeknek nemcsak ők nőttek föl, hanem a ma már harmincon tú-

li korosztály is, miközben ott az újdonságot egy még régebbi liturgia jelenti...

Mint egyetemi oktatóknak viszonylag széles rálátásom van a mai felsőoktatásra és a benne tanuló hallgatókra. Ezek alapján nyugodtan megerősíthetem a hírt: a minőségromlás minden szinten egyértelmű. Ennek oka és mibenléte pillanatnyilag nem fontos, nem ezekre a problémákra szeretnék rámutatni. A fő gond az, hogy megszűnt az egyetemeknek az a sajátosságuk, hogy csak az elittel foglalkozzanak. Ebben az esetben az elit teljesen pozitív tartalmat kap (motivált, érdeklődő, tanulni képes és akaró, jól nevelt stb.).

Az oktatók leterheltek, vég nélkül tartják az órákat. A hallgatók száma a többlépcsős képzési rendszer következtében a többszörösére nőtt, miközben a tanteremek száma és mérete változatlan maradt, így az órákat többször is meg kell tartani, hogy mindenki részt vehessen rajtuk. Egyszerűen nem jut elég idő és energia sem a tehetségfelfedezésre, sem pedig az emberi hangú beszélgetésekre a túlterhelt felsőoktatásban. Erre pedig nagy szükség lenne, mert egy jól sikerült beszélgetés gyakran többet jelenthet, mint több száz oldal befűlézése!

Ma már a szó szoros értelmében tömegével érkeznek a diákok – nem csak az egyházi középiskolákból –, akik vágnak a minőségi szellemi közösségre, ahol nemcsak a „lájkolásról” lehet beszélgetni. Nem is beszélve arról, mennyi Istenhez fohászoló hallgatót látni, különösen vizsgaidőszakban...

Egy szakkollégium nemcsak menedéke lehet a tömegoktatást elszennedő, többre vágyó diákoknak, de a szakkollégiumokra jellemző oktatási plusz (különórák, előadások, a tanuláshoz és munkához való hozzáállás) olyan embereket is az egyház közelébe hívhat, akiket esetleg sem az evangélikus óvodában, sem pedig a hittanórákon nem sikerült megszólítani.

Tiszta értékrendszer mentén működő, friss gondolatoknak helyet adó, tanulási lehetőséget biztosító, a jóra nyitott közösséget adó szakkollégiumokra talán ma nagyobb szükség van, mint eddig bármikor. A magyar felsőoktatás egyszerűen beteg, szüksége van támaszra, ha nem akarjuk elveszíteni a kiművelt, emberi jellemmel bíró hallgatókat, akik a vállukon viszik majd ezt az országot. Az egyik – ha nem a legfontosabb – támaszt a minőségi szakkollégiumok laza hálózata jelentheti.

A hallgatói létszám hihetetlenül nagy, miközben a különféle kollégiumi helyek száma elenyésző. Olyan időkkel élünk, amikor az egyház megmutathatja, hogy nemcsak az elesetteket és a kisdedeket vagy éppen a teológusokat, hanem az ország legtehetségebb diákjait is magához engedi, és tud velük mit kezdeni. Az orvostanhallgató és a történész is fontos számára, még ha nem evangélikus, akkor is.

A kihívás nagy, de nagy a siker lehetősége is. Annál könnyebb módját egyszerűen nem tudom elképzelni annak, hogy országunk leendő (evangélikus) értelmiségét összetartsuk, jó irányba alakítsuk, mint azt, hogy egyszerűen szállást és kiteljesedési lehetőséget adunk nekik, életüknek talán legfogékonyabb szakaszában. Egy jó szakkollégium óriási poten-

ciál, hát még egy kollégiumhálózat, legalább a nagy, a kutatóegyetemek mellett... (Gondoljunk bele, hazánk jelenlegi vezetői is egy szakkollégiumba jártak!)

A világ legjobb egyetemei mögött ott sorakoznak a kiváló kollégiumok hálózatai.

A drága műszerek, vegyszerek rendelkezésre állnak a tanszékeken, intézetekben. De a szellem, a közösség, a lélek (még) ingyen van, és nagyon gyakran nem a kutatói közeg a legjobb táptalaj az erkölcsi fejlődésre. Sőt, azt hiszem, a hazai kutatói társadalomban soha nem volt ekkora szükség tisztességes, becsületes, valós eredményeket produkáló szakembereinkre, mint most. A szakkollégiumoknak nem milliós berendezés, hanem egyszerűen egy határozott arculat kell, amely jóval olcsóbban megvalósítható, mint például egy nanotechnológiai laboratórium. Meggyőződésem, hogy az egyházi egyetemek szemléletformálási képességével bármikor felveszi a versenyt egy jó egyházi szakkollégium.

Minden szakkollégiumhoz elengedhetetlen a szellemi holdudvar, a kiváló kapcsolati háló. Ha szűkebb közösséget nézünk, igen biztató a helyzet. Az ifiőrakon vegyesen ülnek az elsőéves hallgatók, doktoranduszok, egyetemi oktatók. Ez a kapcsolati tőke hosszú távon felbecsülhetetlen értéket jelent. *Szent-Györgyi Albert*, mint az egyetlen olyan magyar Nobel-díjas, aki hazánkból nyerte el az elismerést, éppen azt emelte ki Szeged kapcsán, hogy óriási előnyt jelent az, hogy délben az ebédlőben a legkülönbözőbb témával foglalkozó kutatók ülnek egy asztalnál, mert ez igen kedvez az új gondolatok megszületésének. Ez ma is így van, de azóta a menza igen nagy és drága lett, túl nagy a zaj, túl sokan vannak, nincs hely, és nem lehet beszélgetni. Pedig megvannak a tehetségek, létezik a szándék, és elég lenne annyit mondani, hogy a kollégium ebédlőjében van szabad asztal...

Az itt leírt gondolatok nem világrengető újdonságok. Mindezt még kitálatni sem kell, csak a sikeres receptet követni. Mégsem történik érdemben semmi, legalábbis nálunk, evangélikusoknál. Budapesten két evangélikus szakkollégium működik, míg a vidéki egyetemeken és főiskolákon egy sem.

Ma jóval többen tanulnak a felsőoktatásban, mint működő szakkollégiumaink alapításakor. Az előző kormányok alatt történt, a felsőoktatásban tapasztalható drasztikus változások semmilyen lépésre nem késztették az egyházat. A lehetőségek vonata pedig robog mellettünk. Csak Szegeden több katolikus szakkollégium működik óriási sikerrel, mint evangélikus az egész országban.

A vasárnapi ebéd után a baráti társaság hazaindult: van, aki a jezsuitákhoz, míg mások egyéb katolikus szakkollégiumokba. Sok evangélikus diák van ebben a helyzetben, hétről hétre országszerte. Az evangélikus egyetemi ifik tele vannak tehetségekkel, akiket örömmel látnak más egyházak szakkollégiumai. Pedig jó lenne együtt maradni nekünk, evangélikus hallgatóknak is. Nemcsak az úrvacsoránál, hanem ebéd után is.

■ DR. PERSAITS GERGŐ
egyetemi tanársegéd,
mérnök-közgazdász hallgató

Iskola a határon – kezd magadon a változást!

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület 11. pedagóguskonferenciája

Minek a határán van a közoktatás? A megmenthetőség vagy az összeomlás határán? – ezekkel a kérdésekkel kezdte *Iskola a határon* című előadását dr. Gloviczki Zoltán, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium közoktatásért felelős helyettes államtitkára a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület október 7–8. között Kőszegen tartott pedagóguskonferenciáján. A helyettes államtitkár részletelesen, számtalan példával illusztrálva ismertette, hogy miért van jelentős változtatásokra szükség a közoktatásban, és az iskolák „megmenthetőségének” érdekében milyen intézkedéseket tervez a kormány.

„Mindazt, ami a feje tetején állt, a talpára kell fordítani” – hangsúlyozta az államtitkár-helyettes, aki egyebek mellett elmondta, hogy az elmúlt húsz évben a rendszerváltozás számtalan eredményt, módszertani, szerkezeti megújulást hozott az iskolák életében, ugyanakkor – az európai országok között egyedülálló módon – a közoktatásban megszűnt az állami felelősségvállalás. Magyarországon jelenleg nincs egységes központi tanterv, tananyag, szakfelügyeleti rendszer. Kiemelte, hogy miközben minden gyermek számára kötelező iskolába járni, nincs kötelező előírás arra vonatkozóan, hogy mi az, amit legalább, és mi az, amit legfeljebb tudniuk kell a diákoknak.

Az elfogadás előtt álló köznevelési törvényben az állam mint fenntartó jelenik meg. A feladatokat – az „álam testet öltött karjaiként” – a kormányhivatalok látják majd el. Elkészül a *Nemzeti alaptanterv* (NAT) kiégyesítése, az egységes tanterv, bevezetik a pedagógus-életpályamodell. A kormányynak az a szándéka, hogy a tisztességes fizetésekhez komoly elvárásokat támasszanak majd a pedagógusokkal szemben.

Az egyházkerület 11. pedagógus-

■ VARGA MÁRTA

konferenciáján a hozzászólók kedvező fordulatnak nevezték, hogy végre helyükre kerülnek olyan értékek és normák, amelyek az egyházi iskolákban korábban a „kedvezőtlen széljárás” ellenére is meghatározóak voltak. Ugyanakkor felhívták a figyelmet a pedagógusok kontraszelektációjának problémájára, a pedagógusok minősítésének nehézségeire.

Hol a helyük az evangélikus iskoláknak? Végre hátszélben hajóznunk? A válaszokat a két nap során maguk a résztvevők is keresték szervezett fórumokon és véletlenszerűen kialakult beszélgetéseken. Közben megismertek a konferenciának helyet adó közös intézmény, az *Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi, Informatikai Szakképző Iskola és Kollégium* munkájával, diákjaival, épületével, zenekaraival, sőt a tangazdaságban készített borával is.

Jancsó Kálmán pedagógiai szaktanácsadónak, nyugalmazott igazgatónak és *Szemerei János*nak, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspökének pódiumbeszélgetésén keresztül közelebb kerülhettek egy önmagát kereső egykori diákhoz, aki sokgyermekes családban nőtt fel, és akinek a legfőbb inspirációt lelkesítő hitválaszához éppen egy pedagógus adta...

Az igényes, jól szervezett szakmai programok, az esti áhítat és az úrvacsorai istentisztelet segítette a jelenlévőket abban, hogy saját lehetőségeikről és határaikról is elgondolkodjanak. S bár *Iltz János* nyugalmazott püspök, valamint az egyházkerület jelenlegi lelkesítő vezetője, *Szemerei János* – jól érzékelve a közoktatás jelenlegi helyzetét is – a sokszor megbetegített, rogyadozó lábú, önmagával és hitével küzdő pedagógus képét változtatta így biztatót: „Kezdd magadon a változást!”

Emlékműavatás Ihász-pusztán

FOTO: POLGAR TIBOR

Százhatvan esztendővel ezelőtt tette le a papi vizsgát *Pap Gábor* dunántúli református püspök, lényegében ezzel zárult le az 1848/49-es forradalmi tevékenységéért elszennvedett üldöztetésének időszaka.

Az évforduló alkalmából a Veszprém megyei Ihász-pusztán emlékművet emeltek az 1849. június 27-i ihászi útközetben harcoló honvéd százados, költő tiszteletére. A bazaltból és márványból készült emlékmű felállítását a helyi önkormányzat, a Dunántúli Református Egyházkerület, a közeli Malomsok település evangélikus egyházközsége és a Kerecsényi Dezső Szabdművelődési Társaság támogatta. Az emlékművet október 8-án *Oláh Emil* alezredes, a Honvédelmi Minisztérium Protestáns Tábort Püspökség református tábort esperese, valamint *Weltler Gábor* malomsoki evangélikus lelkesítő áldotta meg (*képiünkön*).

A leleplezést követő ünnepségen a malomsoki evangélikus templomban – mások mellett – a marcaltői Kmety György Evangélikus Általános Iskola és Óvoda énekkara működött közre *Pap Gábor* verseiből és szép protestáns énekekből összeállított műsorral.

► *EvÉlet*-infó

Oroszlányi hálaadás

▶ **Negyvennyolc fős küldöttség érkezett szeptember 30-án, pénteken a Liszt Ferenc repülőtérre a németországi Plochingenből. Az ottani evangélikus gyülekezet fűvészenekara igyekezett Oroszlányba, hogy – a kapcsolatfelvétel harmadik évfordulóján – a helyi evangélikus közösség ének- és zenekarával együtt ünnepeljen, és adjon hálaát az Úristennek.**

1981 októberében *Dieter Greiner* karnagy vezetésével – dacolva az akkori magyarországi egyházvezetés gáncskodásával – a plochingeni Posaunenchor emlékezetes koncertet adott az oroszlányi templomban. Ezután a két együttes rendszeresen találkozott egymással. *Nagy Dániel* vezetésével az oroszlányi énekkar háromvenként tíznapos németországi koncertkörúton vett részt. Közben a két együttes tagjai között szoros testvéri, baráti szálak szövődtek. E piciny kezdetből nőtt ki az együttműködés fája: tavaly a két város megkötötte egymással a testvérvárosi megállapodást. Az Oroszlányba érkezett zenekar tagjait most is elkísérte a város polgármestere, *Frank Buß* is.

Szombat délelőtt az együttes felkereste a helyi temetőben Nagy Dániel sírját. A kegyeleti megemlékezés zárásaként a harminctagú fűvés-

zenekar eljátszotta *J. S. Bach János-passiójának* zárókorálját, amely Nagy Dániel legkedvesebb éneke volt. Este a városi művelődési központban a magyarországi protestáns napok keretében örvendezették meg az oroszlányiakat – *Reiner Nussbaum* vezetésével – jó hangulatú, magas színvonalú előadásukkal. Közben az együttes egyik zenésze színpadra szólította az 1981-es találkozó jelen lévő résztvevőit, közöttük a Posaunenchor akkori karnagyát is, és kis német–magyar zászlós kítűzővel ajándékozta meg őket. A koncert után fehér asztalok mellett folytatódott az együttlét, bensőséges beszélgetéssel, vidám játékkal és éjszakába nyúló közös énekléssel.

Plochingeni barátaink vasárnap délelőtt az evangélikus templom felszentelésének 224. évfordulóját ünneplő gyülekezetet gazdagították zenéi szolgálatukkal. Ezen a két együttes közös előadásában elhangzott Bach 167. kantátájának korálfeldolgozása is.

Délután a templom melletti parkban már egymást ölelő emberekkel találkozhattak az arra járók. Elérkezett a búcsú pillanata. Mielőtt kigördült volna a Budapestre induló különjárat, a jelenlévők hagyományosan elénekelték a *Dona nobis pacem* kezdetű kánont – békét a szívben, békét a hazában, békét a közös Európában!

■ UGRIK ALÍZ

Szepesi találkozó Lőcsén

▶ **A Szepességről elszármazottak és e terület iránt érdeklődők szeptember 22–25. között találkozót szerveztek a hajdani Szepes vármegye székhelyén, Lőcsén. A rendezvény témája az evangélikus egyházban is nagy szerepet játszó polgári családok és a lőcsei evangélikusság története volt.**

Nagy élmény volt az odautazás során az *Andrássyak* Gömör megyei sásfészkében, Krasznahorka várában a lőcsei fehér asszonyról szóló kiállítás megtekintése. A tárlat a lőcsei és a betleri múzeum közös rendezésében jött létre, célja a Rákóczi-szabadságharc végén játszódó legendás történet elemeinek és valóságalapjának bemutatása volt. Példaszerű együttműködés valósult meg a magyarországi intézményekkel: például a szabadságharc nyomtatott újságjának, a *Mercurius Veridicus*nak egy példányát az Evangélikus Országos Könyvtár kölcsönözte.

A bemutatkozó est alkalmával a megjelentek érdekes egyéni és családi történeteket idéztek fel. A résztvevőket másnap a lőcsei polgármester fogadta a nevezetes történelmi városháza tanácstermében, majd a Szepesi Múzeumhoz tartozó – hajdan az evangélikus liceumnak otthont adó – Hain-házban konferencia keretében előadásokat hallgattak meg, elsősorban a szepesi családtörténet témájában.

A helyi szlovák szakemberek, a lőcsei levéltár és a múzeum munkatársai a szepesi családkutatás irántalm ismertették, illetve a *Probstner* és a *Steinhausz* család példájával illusztrálták egy-egy cipszer família életét. A lőcsei restaurátorműhely munkatársa vetített képes előadáson mutatta be a főtéri Szent Jakab-templom halotti emlékműveit, építáriumait. E díszes síremlékek jórészt evangélikus polgároknak állítottak emléket, hiszen a templom 1544-től 1674-ig evangélikus kézben volt.

A magyar résztvevők közül is többen tartottak előadást: *Neidenbach Ákos* a Tátra-kutatásról beszélt, *Schermann Ákos* pedig a neves szepesi helytörténész, *Hajmóczky R. József* családját mutatta be. *Demeter János* hódmezővásárhelyi református lelkész neves öséről, a 18. századi *Weisz János* lőcsei evangélikus pásztorról szolt, majd *Kovács Teofil*, a debreceni református gyűjtemények munkatársa Debrecen és Lőcse 19. századi kulturális kapcsolatát részletezte *Osterlamm Ernő* lőcsei származású debreceni tanár példáján. *Hollóházy Ildikó*, az egyik legszebb lőcsei polgárház tulajdonosának, a *Barcs* családnak a leszármazottja a család egyik nőtagjának leánykori naplójából idézve illusztrálta a 20. század eleji polgári társaság életmódját, szokásait, míg *Lorx Ádám* a dédapjáról, a tátrai, illetve Szepes vármegyei főorvosként működött *Lorx Sándorról* beszélt.

A többnyelvű szepesi múlt emlékére a lőcsei evangélikus műemlék temető kápolnájában szlovák–magyar–német áhitaton vettek részt az egybegyűltek, *Daniela Strbková* helyi lelkész, illetve *Missura Tibor* és *Johannes Erlbruch* lelkészek közreműködésével.

Astrid Kostelníková-Zwillingová, a gyülekezet felügyelője a mára kisszámúvá zsugorodott, nagy múltú lőcsei evangélikusság történetéről beszélt, majd az általa összeállított temetőismertető füzet alapján bemutatta a

művészi és történelmi értékű síremlékeket.

A résztvevők megkoszorúzták Lőcse város és az evangélikus gyülekezet jótévedőjének, *Hermann Gusztávnak* és az evangélikus egyetemes egyházi felügyelőnek, *Zsedényi Edének* a síremlékét. (A háború után

evangélikus templomot látogatta meg. Megkoszorúzták *Grósz Alfréd* gimnáziumi tanár és neves Tátra-hegymászó háromnyelvű felirattal ellátott emlékművét és a szépen helyreállított késmárki műemlék temetőben a három késmárki vértanú síremlékét.

A lőcsei városháza szepesi pártázatos első emelete

lerombolt Steinhausz családi sírkert új márványtáblát kapott a család leszármazottja, *Greschik Gyula* professzor jóvoltából.)

Szombaton fakultatív programon nyílt lehetőség a Szepesség felfedezésére: volt, aki Lőcsét nézte meg alaposan, volt, aki ősei nyomába eredve a dolyáni csépánfalvi Thöke-kúria maradványát kereste föl, vagy a zsigrai templom Szent László-freskóit tekintette meg. Egy népes csoport Késmárkon a szépen helyreállított evangélikus fatemplomot és az új

Lőcsére visszatérve az evangélikus templomban koncertet adott az orvosokból álló Bolyai vonósnyegyes. A közös étkezések helyszínéül szolgáló lőcsei főtéri Arkada Szállóban tartott záróesten a résztvevők – a jól sikerült találkozóhoz köszönhetően – elhatározták, hogy az ősök emlékének és a szepesi (cipszer) hagyományoknak az ápolása céljából a továbbiakban is kapcsolatot tartanak egymással.

A rendezvényt a Magyarországi Evangélikus Egyház is támogatta.

■ CZENTHE MIKLÓS

HIRDETÉS

Szeretettel hívjuk az érdeklődőket a Páratlanklub alkalmára, amelyet a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Országos Irodájának földszinti termében (1085 Budapest, Üllői út 24.) tartunk október 19-én, szerdán 18 órai kezdettel. Az alkalmon *Radosné Lengyel Anna*, az MEE országos-felügyelő-helyettese, a Magyar Rádió szerkesztő-riportere *Kapcsolatlink – A szó hítele* címmel tart előadást. Mindenkit várnak a Páratlanklub szervezői!

HIRDETÉS

A Mosonmagyaróvári Evangélikus Egyházközség alapítványának, a Harangszó Alapítványának a kuratóriuma ezúton köszöni meg a 2010. évi 1%-os felajánlást, amelynek összege 182 169 forintot tett ki. Ezt az összeget az egyházközségben folyó hitoktatás támogatására és a gyülekezeti élet fejlesztésére fordítottuk.

Istentiszteleti rend • 2011. október 16.

Szentháromság ünnepe után 17. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Lk 14,1–11; Ézs 49,1–6. Alapige: 1Kor 12,12–27. Énekek: 446., 265.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) id. Görög Tibor; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv., összegyűlés napja) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstűck M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (úrv., ifjúsági) Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Pelikán András; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; du. 6. (vespera) Bolba Márta, liturgus: Muntag Lórin; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. fél 11. (úrv., templomszentelési ünnep) dr. Varga Gyöngyi; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **Egyetemi és főiskolai gyülekezet, XI. Magyar tudósok krt. 3.** du. 6. (labirintus istentisztelet); **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) D. Szabik Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; negyed 12. Bencéné Szabó Márta; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zuglói, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicásn Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. dr. Agod Anett; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. dr. Agod Anett; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. dr. Joób Máté; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Szitás u. 112.** du. 2. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Szepesség akkor és most címmel jelent meg az egy évvel ezelőtt – 2010. szeptember 30. és október 2. között – tartott szepességi konferencia jól szerkesztett, fotókkal, ábrákkal gazdagon illusztrált kötete.

A kötet főszerkesztője, egyben a konferencia főszerzője *dr. Tankó Attila*, a Semmelweis Egyetemen működő *Genersich Antal Alapítvány* titkára volt. Az Európai Unió civil programjának és másoknak a támogatásával létrejött rendezvény megszervezésében és lebonyolításában a magyar mellett szlovák, lengyel és kárpátnémet szakmai és civil szervezetek működtek közre.

Három helyszínen – Késmárkon, Lőcsén és Nedecvárbán – három szimpozion zajlott. *Késmárkon* orvosi jellegű témák voltak előtérben, a helyi – *Alexander Béla* röntgenológusprofesszorról elnevezett – orvosi egyesület és budapesti előadók közreműködésével. De beszámolt tevékenységéről a kárpátnémet szövetség helyi csoportja, illetve a késmárki helytörténet ápolásában nagy szerepet játszó *Milan Choma* tanár is.

Ünnepélyes esemény volt a neves magyar patológusprofesszornak, a kolozsvári és budapesti egyetem rektorának, a Genersich Antal Alapítvány névadójának tiszteletére a gyermekkorában lakóhelyéül szolgáló szép erdő polgárházon elhelyezett emléktábla felavatása. A ünnepélyes alkalmon a késmárki polgármester és a kassai magyar konzul is közreműködött.

Lőcsén a Szepesség hajdani fővárosának történelmi jelentőségéről, illetve az evangélikus gyülekezet múltjáról volt szó. A régi lőcsei evangélikus temetőben *Genersich Sámuel* lőcsei főorvos felújított síremlékét koszorúzták meg a résztvevők. A Lengyelországhoz tartozó *Nedecvárbán* a magyar–lengyel kulturális kapcsolatokat ápoló érdei egyesület mutatkozott be; Érd egyébként egy galíciai várossal, Lubaczóval is testvérvárosi kapcsolatot ápol.

Kiemelkedő érdekességű volt a II. világháború egyik tragédiája, a katyni tömegmészárlás feltárásában kulcsszerepet játszó *Orsós Ferenc* professzor munkásságának, életútjának ismertetése.

A találkozó jelentős médiavisszhangot kapott, tévétudósítás, újságcikkek adtak hírt a színvonalas nemzetközi civil és szakmai találkozóról.

■ C. M.

On-line teológiai világlékönyvtár

Közös vállalkozásba fogott az Egyházak Világtanácsa (EVT) és a *Globethics.net* nevű oldal. Céljuk, hogy a teológia és a kapcsolódó tudományágak hatalmas szakirodalmát könnyebben elérhetővé tegyék. A digitális világlékönyvtár több mint kétszáz ezer kötetet tartalmaz, és további négyszázötvenezer tudományos anyaghoz nyújt hozzáférést a www.globethics.net/gtl címen. Az oldalt a regisztrált felhasználók szabadon böngészhetik.

A *GlobeTheoLib* projekt segítségével megvalósulhat a teológiai ismeretek jobb és hatékonyabb cseréje az egyházak, közintézmények és oktatási szervezetek között. A nagyszabású program modern folytatása annak az – ugyancsak Svájcól indult, fél évszázaddal ezelőtt létrehozott – kezdeményezésnek, amely a kelet-európai protestáns egyházak lelkeszeit látta el a vasfüggönyön keresztül a legújabb nyugati teológiai művekkel – sokszor illegális utakon is. Az ismeretek ilyen szolidaritási alapon működő cseréjének lett globális fóruma a *GlobeTheoLib*, amelynek szellemi atyja és alapítója dr.

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Christoph Stückelberger svájci református teológus, szociáletikus.

2008 óta folyt az előkészítés az Egyházak Világtanácsával együttműködve, végül 2010 szeptemberében Genfben összeállt a hatalmas vállalkozás: ekkor hozták létre azt a nemzetközi konzorciumot, amely a világméretű internetes teológiai és ökumenikus könyvtárért felelősséget vállal, és szakértelmével támogatja. (A konzorcium tagjai között találjuk a Lutheránus Világszövetséget is.)

A projekt létrehozói ezen a fórumon kívánják segíteni a világkereszténységben belüli és azon kívüli ismeretterjesztést, a kultúrák közötti teológiai párbeszédet és főként a fejlődő és a fejlődésben lévő, leszakadt régiók szellemi bekapcsolását a vallá-

sok és a kultúrák közötti tényleges párbeszédbe. A *GlobeTheoLib* értékrendjében kiemelt helyen szerepel a szellemi-teológiai javak kölcsönös megosztása, amely segíti a vallási fundamentalizmusok egyoldalúságainak és csőlésítésének kivédését, valamint a felekezetek és kultúrák elfogulatlan megismerését.

A projekt honlapján a *Library (könyvtár)* menü alatt minden hasznos információt megkapunk a könyvtár használatához, a *Network (hálózat)* címszó alatt a különböző szervezetekkel kerülhetünk kapcsolatba, a *Research (kutatás)* link pedig a különböző munkacsoportokhoz és kutatási programokhoz vezet. Külön menüpontban helyezhetjük el a saját írásunkat a digitális teológiai könyvtárba, és tehetjük elérhetővé mások számára. Érdeklőség: hogy a *Globethics.net* révén arab, indonéz és thai nyelvű anyagok is olvashatók, és már magától értetődő, hogy a teológiai világlékönyvtár megtalálható a *Facebookon* és a *Twitteren* is.

► Forrás: PAX News

Temetőjárás előtt...

Október végén elkezdődik a temetőjárás: mindenszentek ünnepére készülve minden család rendbe teszi hozzátartozói sírját, és emlékezik az elhunytakra.

Soltvadkert helytörténészei és a kultúra barátai azonban már a hónap elején szerveztek egy sétát az elhunyt jeles helybeliek emlékére, amikor még melegek a délutánok, és fél hétig látni is lehet...

Soltvadkertben mindenképp híres

atásával, valamint egy kis előadással az építető *Lukács* család történetéről. Ezután a közeli protestáns temetőbe sétált át a mintegy huszonöt főt számláló csoport.

A vezetés során nemcsak különböző sírtípusokkal, illetve néhány történelmi személyiség életével ismerkedhettek meg, hanem meghallgathatták egyes sírfeliratok elemzését is. A „sztorik” sem maradtak el, mert bizony a humor mindenütt jelen van – még a te-

FOTÓ: HELYTÖRTÉNET

épület a kápolna. De vajon mindenki megfordult már benne? Bizony nem. Így a program ott kezdődött, az épület és a körülötte lévő sírok bemu-

metőben is. Erről is gondoskodtak az „idegenvezetők”: *idősebb és ifjabb Káposzta Lajos*, valamint *Légrédy Andor*.
■ K. L.

Tizenhat évért adtak hálát október 9-én, vasárnap Kőszegen. *D. Keveházi László* és *Keveháziné Czégényi Klára* ünnepélyes istentisztelet keretében búcsúzott el attól a gyülekezetől, ahol eddigi nyugdíjas éveit töltötte. A kőszegi időszak nem csupán a pihenésről szólt. Vezettek táborokat, elláttak iskolalelkész teendőket, szerveztek női imapanokat, látogatták a betegeket, előadást tartottak egyháztörténelmi események kapcsán, s persze helyettesítettek ott, ahol éppen kellett.

A kőszegiek hálás szívvel tekintettek vissza az elmúlt tizenhat esztendőre. A Budapestre költöző lelkész házaspárnak megköszönték azt a stabil hátteret, amelyet szolgálatuk jelentett a gyülekezetnek. Az ünnep felemelő pillanata volt, amikor Keveháziné Czégényi Klára (*képünkön*) a gyülekezetre örökítette Luther-kabátját.

■ BARANYAY CSABA felvétele

Búcsúzás a kőszegi gyülekezettől

HIRDETÉS

Az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyarországi Evangélikus Egyház Gyűjteményi Tanácsa tisztelettel meghívja Önt október 19-én, szerdán 14 órára az Országos Széchényi Könyvtár VI. emeleti dísztermébe a *Hitélet a török árnyékában (Alsólendva – Kulcsár György)* című ülészakra, valamint a *Kulcsár György-faksimilék és Hubert Ildikó „Az mit Istennek mívelhetek, örömet kész vagyok hozzája”* című könyvének (Luther Kiadó, 2011) bemutatójára. A vendégeket köszönti *Boka László* megbízott tudományos igazgató. Az ülészak előadói: *Bánfi Szilvia: A Hoffhalter-nyomda működése a Dráva–Mura vidékén; Csepregi Zoltán: Reformáció a Muravidéken; Geric Ferenc: A lendvai Galéria-Múzeum négy évtizede; Hubert Ildikó: Keresztyén életlehetőségek a 16. században.* Elnököl: *P. Vásárhelyi Judit*. A könyveket bemutatja: *Heltai János*. (A kiadványok a helyszínen megvásárolhatók!)

HIRDETÉS

BÉRES Az egészséges emberért

Tegyen a magas koleszterinszint ellen!

„Inkább ne edd meg, sok benne a koleszterin!” – manapság egyre többet halljuk a köznyelvben a figyelmeztetést. Ez nem véletlen, hiszen Magyarországon a felnőtt lakosság jelentős részében a vér koleszterinkonzentrációja meghaladja a kívánatos határértéket, miközben a többség azzal sincs tisztában, hogy mi a koleszterin, milyen veszélyekkel fenyeget, és mit lehet tenni ellene.

A koleszterin testünk létfontosságú anyaga, alapvető építőköve többféle hormonnak, a sejtthártyának és az idegsejteknek, valamint a D-vitaminnak és az epesavaknak. Legnagyobb mennyiségben állati eredetű táplálé-

koból kerül a szervezetünkbe. A koleszterin annak érdekében, hogy a vérben szállíthatóvá váljon, kis zsírszecsékbe, lipoproteinekbe ágyazódik. Ebből kétféle létezik: az LDL és a HDL. A magas össz- és LDL-koleszterinszint a szív- és érrendszeri megbetegedések rizikófaktora, ugyanis ha sok a koleszterin a vérben, az lerakódhat az érfalon, amellyel nő az érlemezésedés kockázata, később pedig infarktus, trombózis vagy agyvérzés alakulhat ki.

A koleszterinszint mértékében az örökletes adottságoknak nagy szerepük van, de szerencsére megfelelő táplálkozással, mozgással és stresszkezeléssel

csökkenthetjük a szintjét. Mindezekon felül a növényi szterinek lehetnek jó hatással a megfelelő koleszterinszint fenntartására. A legfontosabb funkciójuk, hogy gátolják a koleszterinfelgyűlődést a bélben, miközben a **növényi szterinek** csaknem teljes mennyisége távozik. Ennek köszönhetően a teljes és az LDL-koleszterin csökken. A Béres Gyógyszergyár legújabb fejlesztésű készítménye, az **Actival Szterin** egyszerre alkalmas a szervezet vitamin-, ásványi anyag- és nyomelemtartalékának biztosítására, továbbá a benne lévő növényi szterinek elősegítik a koleszterinszint csökkentését.

Étrend-kiegészítő készítmény.

Klinikailag bizonyított, hogy a növényi szterinek csökkentik a vér koleszterinszintjét. A magas koleszterinszint a szív- és érrendszeri betegség kialakulásában kockázati tényező. A kedvező hatás 1,5-2,4 g növényi szterin napi bevitelével érhető el.

HIRDETÉS

Szeretettel hívjuk és várjuk Önt és kedves családját október 23-án, vasárnap 9 órakor kezdődő ünnepi istentiszteletünkre, amelyen hálát adunk Istennek templomunk idén elkészült külső felújítási munkálataiért. Igét hirdet: Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke. Cím: 2889 Súr, Petőfi u. 41.

A sári evangélikus gyülekezet

HIRDETÉS

Meghívó

Szeretettel várjuk önkéntes segítőinket és az érdeklődőket az Evangélikus Kórházi Lelkigondozói Szolgálat délutáni beszélgetésére október 17-én, hétfő délután 17.30-tól. Helyszín: egyházunk országos irodájának földszinti előadóterme (1085 Budapest, Üllői út 24.). Téma: *Hogyan vi- gyázzunk magunkra?*

Gondolkodjunk együtt arról, miért is megyünk kórházba vigasztalni! Mi az, amiért odaaduk időnket, lényünket, hitünket ehhez a nagyon szép feladathoz? Mit tehetünk, amikor elfáradunk? Szabad-e időnként nehezként találni a szolgálatot? Hogyan tudunk új erőhöz jutni? Régi és új megoldásaink...

Érdeklődni és jelentkezni lehet: *Honti Irén: 20/824-5629, iren.honti@lutheran.hu; Kalocsa Zsuzsanna: 20/824-2256, kulzsi@hotmail.com; Bajuszné Orodán Krisztina: 20/770-3838, bokriszti@freemail.hu.*

HIRDETÉS

Meghívó 1928–2011 • Reformáció és nők

A Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség szeretettel meghívja Önt és kedves családját a temploma felszentelésének 83. évfordulója alkalmából október 14–16-án tartandó gyülekezeti hétvége ünnepi istentiszteletére és alkalmaira.

Az egyházközség elnöksége

Program

Oktober 14., péntek

- 19.00: Kiállítás és egyházzenei hangverseny.
- *Krystyna Steffens* festőművész *Tézis – antitézis – szintézis. Kínai és Európai utak* című kiállításának megnyitója. Megnyitja: *Johannes Erlbruch* lelkész.
- Egyházzenei hangverseny. Közreműködik: a kelenföldi gyülekezet ének- és zenekara. Műsoron *Heinrich Schütz, Sulyok Imre* és *Johann Sebastian Bach* művei. Vezényel: *Bence Gábor*. Igét hirdet: *dr. Blázy Árpádné*.

Oktober 15., szombat

- 15.00: Képes beszámoló a mögöttünk lévő esztendőről. Összeállította: *Ittész András*.
- 16.00: Gyerekdélután – kézműves-foglalkozás.
- 16.00: Bibliatanulmány és kiscsoportos beszélgetés: *Reformáció női hangra, avagy Isten újjáformáló ereje Anna és Mária énekében* – *dr. Varga Gyöngyi* docens-lelkész.
- 18.30: Összegzés, lelki elcsendesedés.

Oktober 16., vasárnap

- 10.30: Templomszentelési ünnepi istentisztelet. Igét hirdet: *dr. Varga Gyöngyi* docens-lelkész.
- 12.00: Közös ebéd a tanácsteremben.

